

OŠ KOMANDANTA STANETA DRAGATUŠ

Dragatuš 48, 8343 Dragatuš

ZVEZA ZA TEHNIČNO KULTURO SLOVENIJE
ZOTKS - mreža za raziskovanje in znanost

MLADI RAZISKOVALCI

RAZISKOVALNA NALOGA

IZSELJEVANJE IZ BELE KRAJINE

Tematsko področje: Geografija ali geologija

Avtorici:

Nika Kuzma, 9. razred

Klara Markovič, 9. razred

Mentorica:

Anita Vrtin, mag. prof. zgod. in geog.

Dragatuš, 2018

KAZALO VSEBINE

1 POVZETEK.....	5
2 UVOD.....	6
2.1 Namen in cilji.....	7
2.2 Hipoteze.....	7
2.3 Metodologija.....	8
3 PREGLED OBJAV.....	9
3.1 Kdo je izseljenec?.....	9
3.2 Izseljevanje iz Bele krajine skozi zgodovino.....	11
3.2.1 Prvi belokranjski izseljenci – krošnjari.....	11
3.2.2 Izseljevanje Belokranjcev v času 19. in prve polovice 20. stoletja.....	12
3.3 Izseljevanje danes.....	17
3.3.1 Beg možganov.....	17
4 IZSLEDKI.....	18
4.1 Analiza ankete učencev OŠ Komandanta Staneta Dragatuš.....	18
4.2 Analiza intervjujev.....	23
4.2.1 Belokranjski izseljenci.....	23
4.2.2 Potomci belokranjskih izseljencev.....	29
5 RAZPRAVA.....	38
6 ZAKLJUČEK.....	44
7 ZAHVALA.....	45
8 VIRI IN LITERATURA.....	46
9 PRILOGE.....	48

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ali veš kaj pomeni beseda izseljenec?	18
Graf 2: Koliko Slovencev je po tvojem mnenju izseljenih iz Slovenije?	19
Graf 3: Ali misliš, da se Belokranjci tudi danes veliko izseljujejo iz Slovenije?	20
Graf 4: Ali poznaš kakšnega Belokranjca, ki se je izselil iz Slovenije?	20
Graf 5: Ali se ti zdi, da se o temi izseljenstvo dovolj učite pri pouku?	21
Graf 6: Ali si morda kdaj razmišljal o izselitvi v tujino?.....	22
Graf 7: Ali ste koga že poznali v izbrani državi, preden ste se tja preselili?	24
Graf 8: Kako je potekalo vključevanje v novo družbeno okolje?.....	25
Graf 9: Ali bi ta korak v življenju še enkrat ponovili?	26
Graf 10: Kako se počutite v novi državi (domovini)?	26
Graf 11: Ali velikokrat obiščete svoj rodni kraj?.....	28
Graf 12: Ali se bi mogoče, še kdaj vrnil oz. preselili nazaj v Slovenijo?.....	28
Graf 13: Ste že kdaj obiskali Slovenijo?.....	30
Graf 14: Ste že kdaj pomislili, da bi se preselili nazaj v Slovenijo?.....	30
Graf 15: Kako dobro poznate slovenske običaje, kulturo...?	31
Graf 16: Ali spremljate dogajanje v Sloveniji?.....	31
Graf 17: Imate v Sloveniji kakšne sorodnike?	32
Graf 18: Se po narodnosti čutite bolj Slovenca/-ko ali državljana države, v kateri živite?	33
Graf 19: Ste zadovoljni z svojim življenjem v drugi državi?	33
Graf 20: Se vam zdi, da bi bilo vaše življenje boljše/slabše, če bi živeli v Sloveniji?	34
Graf 21: Vam je bilo kdaj žal, da so se vaši predniki preselili v drugo državo?	35
Graf 22: Ste vključeni v kakšno slovensko društvo, organizacijo?	35
Graf 23: Ali imate z družino državljanstvo države, v kateri prebivate?	36
Graf 24: Kako so vam starši predstavili Slovenijo?.....	37

KAZALO TABEL

Tabela 1 - Število izseljenih Belokranjcev med letoma 1921 in 1939 (vir: file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Zmanjkali_URN_NBN_SI_DOC-DKACG4NH.pdf (dostop dne 12.12.2017)	16
---	----

KAZALO SLIK

Slika 1: Slovo od domačega kraja (Vir: Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991, str. 9.).....	10
Slika 2: : Reklamni plakat in cenik potovanja v Ameriko(Vir: https://www.kamra.si/en/digital-collections/item/o-izseljencih.html .).....	12
Slika 3: Odhod parnika iz slovenskih dežel v ZDA (Vir: https://radioprvi.rtv slo.si/2017/11/torkov-kviz-38/ .).....	13
Slika 4: Širjenje ameriške kulture (Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Zdru%C5%BEene_dr%C5%BEave_Amerike .).....	15

1 POVZETEK

V raziskovalni nalogi sva zapisali nekaj pomembnih dejstev o izseljevanju prebivalstva iz Bele krajine. S pomočjo literature sva opisali množična izseljevanja Belokranjcev skozi čas, vzroke in potek izseljevanja.

Uporabili sva tudi metodo ustnih virov pri kateri sva intervjuvali 10 belokranjskih izseljencev in 11 potomcev belokranjskih izseljencev. Intervjuvane belokranjske izseljence sva povprašali, kako je potekalo izseljevanje iz Slovenije in vključevanje v njihovo novo državo. Potomce belokranjskih izseljencev pa sva vprašali, kakšen odnos imajo potomci belokranjskih izseljencev do svojih slovenskih korenin in države Slovenije ter na kakšen način vzpostavljajo stike s Slovenijo.

V raziskovalni nalogi sva opisali tudi vzroke in posledice izseljevanja mladih v današnjem času. S pomočjo ankete, ki sva jo razdelili učencem od 4. do 9. razreda najine šole, sva izvedeli tudi kakšno je njihovo poznavanje tematike izseljevanja iz Slovenije oziroma iz Bele krajine.

V zaključku so predstavljeni sklepi problema izseljevanja iz Bele krajine ter mnenje in poznanje intervjuvancev in anketirancev o njem.

Namen naloge je zbiranje informacij o izseljevanju iz Bele krajine skozi preteklost in sedanjost, predvsem pa spoznavanje zgodb in izkušenj izseljenih Belokranjcev in njihovih potomcev.

2 UVOD

Selitve so sestavni del naših življenj. Vsakodnevno lahko o selitvah poslušamo in beremo v medijih. Posebno mesto pa je imela in ima v sklopu selitev tudi Slovenija. Slovenci so se izseljevali že v srednjem veku, zlasti zaradi verskih pritiskov, izseljevali pa so se tudi zaradi trgovanja, romanja oziroma misijonarjenja. V 18. stoletju so se Slovenci začeli izseljevati tudi kot sezonski delavci. Veliko bolj množična selitvena gibanja pa so sledila od konca 19. stoletja. V obdobju med letom 1880 in 1. svetovno vojno se je z območja današnje Slovenije izselilo okoli 300000 ljudi, kar je bila tretjina takratnega prebivalstva. Slovenci imamo zelo številčno diasporo, ki živi skoraj povsod po svetu. Po ocenah naj bi zunaj meja Slovenije danes živelo okoli 500000 ljudi s slovenskimi koreninami. Do konca 2. svetovne vojne so bile značilne selitve v tako imenovana tradicionalna izselitvena območja, kot so bile na primer ZDA in Kanada, v zadnjih desetletjih pa je opazno večanje izselitev Slovencev v bolj oddaljene države, kot sta na primer Avstralija in Nova Zelandija. Vzroki za izseljevanje Slovencev so različni, od ekonomskih, političnih, družinskih oziroma osebnih in podobno.

Vprašali sva se, koliko dejansko veva o izseljevanju iz Slovenije, oziroma natančneje iz Bele krajine. Bela krajina namreč danes, tako kot v preteklosti, velja za deželo izseljevanja. V času najinega osnovnošolskega izobraževanja sva pri pouku dobili le malo informacij o tem, kdo so izseljenci, kam so se izseljevali. V želji, da bi dobile več informacij glede izseljevanja iz Bele krajine, pokrajine, iz katere prihajava, sva se odločili, da narediva raziskovalno nalogo s to tematiko. Da bi izvedele, kako dobro to tematiko poznajo učenci najine šole sva se odločili, da narediva anketni vprašalnik na to temo. Zanimajo naju tudi zgodbe belokranjskih izseljencev in njihovih potomcev, zato bova s pomočjo intervjujev zbrali njihove osebne izkušnje. S pomočjo intervjujev bova zbrali informacije o poteku izseljevanja, vključevanju v novo državo, morebitnih zapletih pri urejanju dokumentacij, vključevanju v slovenska društva, ohranjanju slovenske kulture, običajev in jezika, ohranjanju stikov z Belo krajino in posledično Slovenijo.

2.1 Namen in cilji

S to raziskovalno naloga želiva med bralci, še posebno mladimi, vzbuditi zavednost o resnosti problematike izseljevanja ljudi iz Bele krajine, saj bodo ravno oni gradili njeno prihodnost. Najin glavni cilj je, da bi ljudje razumeli resnost tega problema in se v prihodnosti to tudi trudili spremeniti, saj ima Bela krajina še veliko razvojnih možnosti, ki bi lahko privabile oziroma obdržale prebivalce. Z raziskovanjem sva želeli odkriti, kaj so bili glavni vzroki za tako množično izseljevanje Belokranjcev tako v preteklosti, kot tudi v sedanjem času. Zanimalo naju je tudi, kaj o tej tematiki menijo učenci najine šole. V ta namen sva učencem od 4. do 9. razreda razdelili anketo o izseljevanju Belokranjcev in izseljevanju na splošno.

Glavni namen naloge je torej zbiranje informacij o izseljevanju iz Bele krajine skozi preteklost in sedanjost. Zato bova pregledali literaturo, v kateri bova raziskovali izseljevanje iz Bele krajine skozi čas. Pri tem se bova osredotočili predvsem na množične izselitve Belokranjcev. Ker pa sva želeli izvedeti osebne zgodbe ljudi, ki so se izselili iz Bele krajine, pa sva zbrali tudi 21 zgodb ljudi, ki so bodisi se sami izselili iz Bele krajine (takih zgodb je 10), bodisi so potomci izseljencev iz Bele krajine (takih zgodb je 11). S pomočjo teh zgodb sva hoteli izvedeti glavne vzroke za izseljevanje iz Bele krajine. Zanimalo naju je pa tudi, kako je potekalo vključevanje izseljencev v novo okolje in ali so svojo izbiro o izselitvi kdaj obžalovali. Zanimalo naju je tudi ali izseljenci in potomci izseljencev ohranjajo slovensko kulturo ter običaje in koliko se še čutijo Slovence ter ali razmišljajo o vrnitvi nazaj v Belo krajino.

2.2 Hipoteze

Pred raziskovanjem sva si zastavili naslednje hipoteze:

- Izseljenci oz. potomci izseljenih Belokranjcev se v Belo krajino ne vračajo z namenom, da bi si tukaj ustvarili družino in preostanek življenja preživeli v domačem kraju oziroma domačem kraju svojih staršev, ampak pridejo samo na dopust.
- Belokranjski izseljenci, ki so se iz Slovenije izselili predvsem zaradi ekonomskih razlogov, pri vključevanju v novo državo niso imeli večjih težav.
- Večina potomcev belokranjskih izseljencev delno govori slovensko.
- Belokranjski izseljenci in potomci belokranjskih izseljencev, se vključujejo v slovenska društva, kjer se družijo z drugimi Slovenci in Slovenkami.
- Učencem OŠ Dragatuš se zdi, da se o temi izseljevanja pri pouku premalo pogovarjajo oziroma učijo.
- Danes se iz Bele krajine še vedno izseljuje veliko prebivalstva.

2.3 Metodologija

Pri izdelavi raziskovalne naloge sva uporabili kabinetno metodo, pri kateri sva pregledali različne vire in literaturo.

V okviru terenskega dela sva opravili 21 intervjujev, v katerih so nama belokranjski izseljenci in njihovi potomci zaupali svoje spomine na izseljevanje in njihove vzroke zaradi katerih so se izselili ter misli o Sloveniji. Opravili pa sva tudi anketno delo, pri katerem sva razdelili 66 anket. Anketiranci so bili učenci OŠ Komandanta Staneta Dragatuš.

3 PREGLED OBJAV

3.1 Kdo je izseljenec?

Kdo sploh je izseljenec se je prav tako vprašal Edvard Kocbek v razmišljanju, ki ga je objavil leta 1938 v reviji Dejanje, in hkrati odgovoril:¹

»Izseljenec je človek, del organske človeške skupnosti, ki mora večinoma iz gospodarskih vzrokov zamenjati sebi odgovarjajočo domačijo s tujim krajem, da si v njem poišče kruha. Trd zakon življenjskega boja ga dvigne iz njemu sorodnega in skladnega okolja ter postavi v novega, kjer se znajde več ali manj le zunanje, notranje pa sploh ne.«²

S pronicljivostjo misleca in tankočutnostjo pesnika je Kocbek Edvard zaznal usodno povezanost in hkrati razklanost med človekovo notranjostjo in njegovimi materialnimi potrebami, ki ga ženejo tja, kjer jih lahko zadovolji. Odtrganost izseljenca s svoje domačije in predstavitev v njemu novo in tuje okolje ima lahko tragične posledice za njega in narod, iz katerega izhaja. Nadaljnja Kocbekova oznaka izseljenca je tudi črnogleda:³

»Izseljenec ni samo človek, ki se preseli iz Št. Jerneja na Dolenjskem v Milwaukee v Severni Ameriki, ampak oseba, ki je morala nasilno ustaviti razvoj svojega celokupnega življenja v domačiji in se umetno vživeti v novo, tujo in svoji notranjosti ne somerno okolje. Izseljenec si kot celoten človek nikdar več ne opomore, za vedno so mu ustavljeni viri njegove prave hrane, onemogočeno mu je proščeno življenje, notranje zakrni, tako da kljub gospodarski spretnosti postane duhovno nerodoviten. Izseljenec predstavlja mnogo bolj prizadetega človeka, kakor nam je do zdaj govoril jezik liberalnega gospodarstva, izseljenstvo predstavlja eno najstrašnejših osebnih posledic modernega gospodarsko političnega razvoja v Evropi. Izseljenec je celo tragičnejši tip od industrijskega proletarca, je duhovno okrnel človek brez zavesti, ki je tudi zaradi romantične poteze preseljevanja družabno negotova postavka.«⁴

Njegove misli so temačne in do vseh vztrajnejšev slovenskega rodu kar nekoliko krivične, ki v tujini niso pozabili na staro domovino in so sodelovali pri ohranjanju slovenstva in navezavi stikov z matico. Kocbekove misli so bile napisane na pragu druge svetovne vojne, v času naraščanja bojazni pred uničenjem slovenskega naroda, ko so veliko pisali o slovenskih izseljencih. Veliko, zlasti časovno starejše in že dlje časa v tujini živeče slovenske skupnosti so odpisali kot »mrtve« dele narodnega telesa. Med njimi je bila celo Izseljenska zbornica v Ljubljani, ki je leta 1940 ločevala »mrtvo emigracijo« (nap. v Severni in Južni Ameriki ter v Egiptu) in »živo emigracijo«

¹ Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991.

² Vir: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-BRARUXUG> (Dostopno dne: 15. 02. 2018.)

³ Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991.

⁴ Vir: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-BRARUXUG> (Dostopno dne: 15. 02. 2018.)

(nap. v Franciji in Nemčiji). Rahlo upanje o njihovem obstoju se je še gojilo za Slovenske izseljence na Nizozemskem in v Belgiji.⁵

Prave razlage izseljenec so imele in imajo v različnih obdobjih in državah različno vsebino, v enciklopedijah in učbenikih zasledimo zelo splošno trditev, da je izseljenec tisti, ki trajno zapusti domovino z namenom, da najde večji zaslužek in boljše pogoje za življenje v duhu gesla.⁶

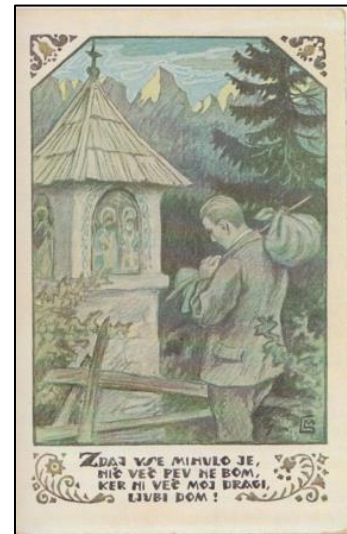
»Kjer gre človeku dobro, tam je dom njegov!«⁷

Dr. Janez Evangelist Krek dober poznavalec izseljenske problematike je v članku »Izseljevanje in združništvo« razmišljal (1913):

» izseljenec, kakor ga poznamo mi, gre z doma preko državnih mej navadno čez ocean, z namenom, da si kaj prisluži in se zopet vrne domu... Ljudje, ki se selijo s kmetov, so najprej taki, ki trajno ostanejo drugod – po mestih in obrtnih krajih. Ti se selijo z namenom, da se ne vrnejo več. Ne morejo jih šteti med izseljence v tistem pomenu, ki ga ima ta beseda splošno pri nas.«⁸

Definicijo »izseljenstvo« in »izseljenec« lahko poiščemo tudi v SSKJ-ju. Pod razlago »izseljenstvo« navajajo: »bivanje v tujini, navadno stalno«. Pod razlago »izseljenec« pa je navedeno: »kdor se izseli v tujino«.⁹ Na znanstvenem centu Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani deluje Inštitut za slovensko izseljenstvo. V Sloveniji imamo tudi Urad Republike Slovenije za zamejstvo in po svetu. Te sta edini profesionalni ustanovi, ki proučujeta slovensko izseljenstvo v celoti.¹⁰

Iz zgodovine poznamo tako selitve večjih skupin kot posameznikov. Vsekakor pa je bilo slovo od domačega kraja boleče. Mnogi Slovenci so odhajali v svet le s popotno palico in s culo v roki.¹¹

Slika 1: Slovo od domačega kraja (Vir: Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991, str. 9.).

⁵ Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991.

⁶ Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991.

⁷ Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991, str. 8.

⁸ Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991.

⁹ Vir: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> (Dostopno dne: 05. 03. 2018.)

¹⁰ Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991.

¹¹ Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991.

3.2 Izselsjevanje iz Bele krajine skozi zgodovino

3.2.1 Prvi belokranjski izselsjenci – krošnjarji

Bela krajina je bila v času izselsjevanja v 19. in na začetku 20. stoletja odmaknjena in komunikacijsko slabo povezana z ostalimi slovenskimi pokrajinami. Prvo železniško povezavo z Ljubljano in Karlovcem je dobila šele leta 1914. Prebivalstvo se je preživljalo s kmetijstvom, zlasti s poljedelstvom, živinorejo in vinarstvom. Pridelek je bil odvisen od naravnih pogojev, saj je bil kraški svet z malo vode občutljiv in prizadet zlasti ob sušnih obdobjih, ki so jih spremljale tudi druge tegobe npr. kobilice. Sredi 19. stoletja je Bela krajina samevala na robu slovenskega prostora. Ko je finančni urednik Henrik Costa obiskal Dolenjsko je Belo krajino izpustil. Dežela tudi ni imela nobenega večjega gospodarskega obrata. Naselbini Metlika in Črnomelj sta po načinu življenja imeli bolj kmečki kot mestni značaj. Bližina meje je omogočala tudi tihotapstvo in pred slabim stoletjem je v žep belokranjskih mož ob meji padel marsikateri goldinar, ki so v času množičnega izselsjevanja pomagali izselsjencem iz ogrskega dela monarhije pri tihem nočnem prehodu čez mejo med ogrskim in avstrijskim delom monarhije, in to brez ustreznih dokumentov.¹²

Krošnjarije kot trgovanje od hiše do hiše oziroma iz kraja v kraj je bila oblika kmečke podeželske trgovine, ki je bila v naših krajih poznana vsaj od 15. stoletja. Podeželje ni bilo bogato po trgovinah, ki so se najprej pojavljale v manjših trgih in šele kasneje po vaseh, in to praznino so izkoristili potujoči trgovci, da so vaško prebivalstvo oskrbovali z vsakdanjimi potrebščinami, npr. vžigalicami, materialom za šivanje itd. S svojimi krošnjami, košarami in svežnji, težkimi od 50 do 75 kg, so krošnjarili, sprva, le po Evropi. S prodiranjem belega človeka iz Evrope proti zahodu oz. vzhodnim obalam Severne Amerike in nato še naprej proti notranjosti v 19. stoletju so se odprle velike možnosti za tovrstno trgovanje tudi v tem delu sveta, saj so bile razdalje med posameznimi nastajajočimi mesti velike in mnogi kmetovalci, rudarji, zlatokopi in drugi osvajalci neizmernih ameriških prostranstev so bili glede oskrbe z nujnimi vsakdanjimi potrebščinami odvisno od potujočih trgovcev. Med njimi so bili mnogi belokranjski krošnjarji, ki jih je revna belokranjska zemlja, ko so bili še kmetje, prisilila, da so si poiskali dodaten zaslužek. Kupčevanje po svetu je bil eden od njih.¹³

V virih najdemo zapise o zgodnjem izselsjevanju Belokranjcev v Združene države Amerike. Tako iz Baragovega pisma sestri Amaliji, 10. avgusta 1831, izvemo, da je v zvezni državi Indiana srečal rojaka iz Metlike, ki je prišel v Združene države že leta 1827. To je bil Peter Pohek, ki je služil francoski vojski in ostal v Franciji, kjer se je poročil z Nemko iz Alzacije. Skupaj sta odšla v Združene države, kjer sta si uredila življenje. Sočasno s prvimi slovenskimi misijonarji so v prvi polovici 19. stoletja prihajali v Združene države tudi belokranjski krošnjarji. Mladi krošnjarji, navajeni tujine in stikov z ljudmi, so na poteh po evropskih državah slišali o obljubljeni deželi onstran Atlantika, kamor so se izselsjevali številni Evropejci. Tako je tudi njih premamila vabljiva Amerika. V gospodarsko razvijajoči se novi državi so se s svojo podjetnostjo hitro vključili v tamkajšnje posle in način življenja in večina je dosegla zavidljivo raven blaginje. Le redki med

¹² Drnovšek, M., Usodna privlačnost Amerike: pričevanja izselsjencev o prvih stikih z novim svetom, Ljubljana, 1998.

¹³ Drnovšek, M., Usodna privlačnost Amerike: pričevanja izselsjencev o prvih stikih z novim svetom, Ljubljana, 1998.

njimi se niso znašli in so se razočarani vrnili domov. Po letu 1839 sta se v Chicagu naselila krošnjarja Janez Gorše iz Semiča in Mukavec (Mukratz) iz Starega trga ob Kolpi. Krošnjarske izkušnje so imeli tudi naslednji čikaški Slovenci: gostilničar George Černič, gostilničar John Pešel, trgovec Joseph Turk, gostilničar John Witine in številni drugi. Te so bili med prvimi Belokranjci in tudi Slovenci, ki so zapustili svojo rodno državo Slovenijo in odšli iskat srečo v ZDA.¹⁴

3.2.2 Izselsjevanje Belokranjcev v času 19. in prve polovice 20. stoletja

Bela krajina je ob Dolenjski in Prekmurju prav gotovo tista slovenska pokrajina, iz katere se je v obdobju do druge svetovne vojne izselilo največ ljudi. Vzroki za to so bili predvsem gospodarski, saj je v času nagle gospodarske rasti ob koncu 19. stoletja, v kateri so se gradile nove tovarne, odpirale obrtne delavnice in rudniki, kapitalistična proizvodnja obšla to območje. Dežela je bila na severu geografsko odrezana od Dolenjske z Gorjanci, zato so bile prometne povezave z ostalim slovenskim ozemljem izredno slabe, železnica med Novim mestom in Karlovcem pa je bila dokončana šele leta 1914. Ker večje industrije do let po drugi svetovni vojni v Beli krajini ni bilo, so se Belokranjci preživljali s poljedelstvom, živinorejo in vinogradništvom. Skopa zemlja je dajala le malo pridelka, odkupne cene zanjo so bile nizke, davki pa visoki; obrt je bila slabo razvita. V zadnjih desetletjih 19. stoletja pa je na slovensko ozemlje z ameriškega kontinenta zaneslo tudi trtno uš, ki je skupaj s peronosporo skoraj popolnoma uničila trtne nasade v Beli krajini. Kmetje so se začeli zadolževati ali pa odhajati s kmetij.¹⁵

To pa je bil že čas, ko se je tudi po Beli krajini naglo širil glas o obljudbeni deželi preko oceana, v kateri je lahko vsakdo bogat in uspešen. V belokranjske vasi so začela prihajati prva pisma s pisanimi tujimi znamkami, ki so vabila vaščane v tujino, s pismi pa so prihajali tudi izseljenski agentje, ki so novačili poslušalce z opisi prelepega življenja na ameriškem kontinentu. Belokranjske vasi so preplavili reklamni plakati in letaki s ceniki potovanja v Ameriko, ki so jih tiskale številne potovalne agencije.¹⁶ Te so slovenskim ljudem, odhajajočim s trebuhom za kruhom preko oceana, prodajali železniške in ladijske vozovnice ali jim celo organizirali zdravniške preglede pred odhodom v svet.

Slika 2: : Reklamni plakat in cenik potovanja v Ameriko (Vir: <https://www.kamra.si/en/digital-collections/item/o-izseljencih.html>).

Zelo poznani so bili agentje Edvard Tavčar, Ernest Kristan, Simon Kmetec in Ivan Kraker.¹⁷ Tako so začeli odhajati, sprva so odhajali misijonarji in pretežno mlajši moški, ki so upali, da bodo v nekaj letih zaslužili dovolj za poplačilo dolgov, popravilo ali nakup hiše ali njive, nato pa se bodo

¹⁴ Drnovšek, M., Usodna privlačnost Amerike: pričevanja izseljencev o prvih stikih z novim svetom, Ljubljana, 1998.

¹⁵ Vir: file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Zmanjkali_URN_NBN_SI_DOC-DKACG4NH.pdf (Dostopno dne 12.12.2017.)

¹⁶ Vir: file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Zmanjkali_URN_NBN_SI_DOC-DKACG4NH.pdf (Dostopno dne 12.12.2017.)

¹⁷ Vir: <https://www.kamra.si/en/digital-collections/item/o-izseljencih.html> (Dostopno dne 21.02.2018.)

vrnili domov, sledili pa so jim kmetje in drugi prebivalci. Že leta 1888 piše Slovenec: »Tudi iz naše (adlešičke) fare začeli so ljudje zadnji dve leti zelo hoditi v Ameriko. Lansko leto šlo jih je tja do 70, letos na pepelnico pa zopet 12 in še pojdejo.» Potem pa se je utrgal plaz. Fantom so sledila dekleta, sestre, brati, možem žene in otroci. V dvajsetih letih 20. stoletja je bilo v Beli krajini težko najti družino, ki ne bi imela vsaj enega člana v Ameriki, deželi, kjer se cedita med in mleko. Janez Marentič je v svojem delu Slovenska vas pod kapitalističnim jarmom zapisal: "Oče ni bil v nikakršni zadregi, kam s fanti, ko odrastejo: V Ameriko! Za karto jim je poskrbel, to je bila vsa odpravnina od hiše.«¹⁸ Prva slovenska naselbina, St. Steven, je bila ustanovljena okoli leta 1850. Njeni prvotni prebivalci so v nasprotju s tistimi, ki so jim sledili iz domovine, ostali kmetje. Drugi so se povečini preusmerili v industrijo – delali so v jeklarstvu, železarstvu, rudarstvu. Tisti, ki so ostali v domovini, so bili relativno dobro informirani o tem, kako se godi izseljencem na drugi strani luže. Njihove prigode so lahko brali v t. i. Ameriških pismih.¹⁹

Po podatkih Živka Šifrerja je leta 1900 Bela krajina oziroma okraj Črnomlja štel 26.300 prebivalcev, 3502 prebivalca sta bila izseljena - kar 14 %. Po podatkih v Belokranjskem glasniku je leta 1909 pri naboru manjkalo kar 76 % nabornih obveznikov iz Bele krajine, ker so odšli v Ameriko. Od leta 1880 pa do leta 1910 se je tako iz Bele krajine izselilo več kot 12.000 ljudi (to je skoraj polovica prebivalcev, ki jih je imela Bela Krajina leta 1900). Množično izselsjevanje v Ameriko je pojenjalo šele leta 1924, ko so ZDA zaradi izredne množice priseljencev omejile priseljevanje. Takrat so se množice izseljencev preusmerile na sever, v Kanado, v manjši meri pa

Slika 3: Odhod parnika iz slovenskih dežel v ZDA (Vir: <https://radioprvi.rtv slo.si/2017/11/torkov-kviz-38/> .).

tudi v Argentino in Zahodno Evropo. Veliko Belokranjcev se je po prvi svetovni vojni vrnilo domov, v novonastalo državo. Upali so, da bo v spremenjenih političnih razmerah življenje lažje in da bo več možnosti za zaposlitev. Vendar so se ušteli, kajti maloštevilni novonastali industrijski obrati so lahko zaposlili le malo delavcev. Tako se jih je precej zopet odločilo za Ameriko, v času gospodarske krize v ZDA pa so se ponovno vračali domov. Mnogi so tako vse življenje nihali med obema deželama. Vendar pa gospodarske razmere niso bile edini razlog za izselsjevanje, čeprav so bile med najbolj odločilnimi. Odločitev, ki je vaščana privedla od začetnega razglabljanja o tem, da bi bilo morda nekje drugje življenje lepše, lažje ali uspešnejše, pa do trenutka, ko se je znašel s kovčkom, še največkrat pa s culo ali košaro v roki, na pragu neke nove dežele, nikakor ni bila plod samo ene stvari; bila je splet mnogih okoliščin, tako osebnih kot družbenih, in zato je bilo razlogov za izselsjevanje toliko, kot je bilo izseljencev. Zaradi sistema dedovanja, po katerem je posestvo podedoval najstarejši sin v družini, ki največkrat ni imel dovolj denarja za izplačilo deleža od

¹⁸ Vir: file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Zmanjkali_URN_NBN_SI_DOC-DKACG4NH.pdf (Dostopno dne 12.12.2017.)

¹⁹ Vir: <https://radioprvi.rtv slo.si/2017/11/torkov-kviz-38/> (Dostopno dne 27.12.2017.)

kmetije, so morali ostali otroci v svet. Veliko vlogo pa je odigral tudi avanturizem, skupaj z željo po lažnejšem življenju.²⁰

Jurist Juro Adlešič je v protialkoholnem glasilu Zlata doba leta 1907 zapisal o belokranjskih razmerah tudi tole ugotovitev: »Zlasti v zadnjih štirih, petih letih se narod kar trumoma izseljuje, ko ni dobiti ne pastirja ne posla ne delavca niti za drag denar! Navadno se sodi, da žene prebivalstvo v tujino velika revščina, nerodovitnost in slaba letina; mnogi navajajo za glavni vzrok zadolženost in ti - zdi se mi - najbolj po pravici. Poznam mnogo kmetičev, ki so tako počasi zapili tele, kravo, vole. Da bi kupili nove, so se morali zadolževati. Ker so se zadolžili, so šli v tujino iskat boljšega dela. Vsak sprevidi, da je bila zadolžitev le povod, pijača pa vzrok zadolževanja in potem izseljevanja. In če je prišla slaba letina ali toča ali kak druga nesreča pri gospodarstvu, mesto da bi se varčevalo, se je pilo dalje; ali pa izposodilo denar in šlo v tujino, če so se pri vino stepli, bali so se sodnije in pobegnili na tikoma v Ameriko.« K izseljevanju so pripomogle tudi politične razmere pred prvo svetovno vojno. Belokranjskih fantov, ki so se pred prvo svetovno vojno želeli ogniti vojaške obveznosti tako, da so se izselili, je bilo toliko, da so jih takratne oblasti pozivale, naj se vrnejo domov, kjer jih ne bo doletela nobena kazen; ta obljuba je na Kranjskem veljala le za Belokranjce. Leta 1910 pa je vlada prepovedala izdajo potnih listov tistim fantom, ki so bili starejši kot 18 let in še niso odslužili vojske. Marsikdo se je odločil za Ameriko tudi zaradi neurejenih razmer v družini ali nerazumevanja v zakonu. Informatorka iz Kalifornije, katere mati je prišla v Ameriko iz Sodevcev, pa je povedala: »V družini Hodnik je bilo pet otrok. Moja mama je pripovedovala, da so vsi spali v enem prostoru, skupaj s starši. George, mamin brat, je šel prvi v Ameriko - saj veste, dežela neskončnih možnosti. Tja greš in denar raste na drevesih - tako so vsaj mislili. Moja mama mu je sledila leta 1923. Pisala mu je, naj ji pošlje karto, in tega ni povedala svoji mami. Mamin fant je namreč umrl v prvi svetovni vojni, tukaj pa je bilo zelo malo fantov. Ni hotela postati stara devica, to je tukaj zelo slab prizvok. Želela se je poročiti in je zato na skrivaj pisala bratu. Takoj ji je poslal karto, takrat je bilo zelo lahko priti v ZDA. Mama je vzela s seboj na pot klobase za brata, toda na ladji ji je bilo tako slabo, da ni mogla jesti ladijske hrane. Tako je pojedla bratu vse klobase! George je počakal sestro na Ellis Islandu. Takoj prvi dan ji je zažgal vsa oblačila, ki jih je prinesla s seboj. Misil je, da je prinesla kake bolhe, in ji je dal nove obleke. Vse je morala zamenjati.«²¹

Pot v ZDA je bila dobro organizirana, šlo je za zelo dobičkonosen posel. Prva postaja večine, ki je želela čez lužo, v deželo, kjer »tečeta med in mleko in kjer lahko z dreves namesto zelenega listja obirajo zelene dolarje«, je bila sicer po navadi Ljubljana. Prav na Kolodvorski ulici, kjer se danes nahaja tudi RTV Slovenija, je bilo največ oziroma večina potovalnih agencij. Do leta 1924 se je iz Slovenije izselilo okoli 250 tisoč ljudi; vseh Slovencev je pa bilo okoli 1,25 milijona.²²

Ker so v tujino odhajali v glavnem moški, so na kmetijah ostajale žene z otroki. Nek pisec je v Slovencu takole potožil: »Ne vem, kje bomo dobili za nazaj težake in delavce, kdo bo obdeloval trtje in polje, ker gre vse, kar je pri moči, v Ameriko. Ostali bodo doma samo starčki, ženske in otroci.« Ob pomoči sosedov, če pa so jim možje iz Amerike pošiljali dovolj denarja, pa tudi najetih

²⁰ Vir: file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Zmanjkali_URN_NBN_SI_DOC-DKACG4NH.pdf (Dostopno dne 12.12.2017.)

²¹ Vir: file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Zmanjkali_URN_NBN_SI_DOC-DKACG4NH.pdf (Dostopno dne 12.12.2017.)

²² Vir: <https://radioprvi.rtv slo.si/2017/11/torkov-kviz-38/> (Dostopno dne 27.12.2017.)

delavcev, so žene tako opravljale vsa kmečka dela. Pred moževim odhodom v tujino so delale na polju, skrbele za dom in vzgojo otrok, vendar vedno v senci družinskega gospodarja, ki je odločal o vsem. Sedaj pa se je njihov položaj spremenil. Morale so upravljati kmetije, kakor so vedele in znale. Postajale so samostojnejše, same so bile odgovorne za pomembne odločitve. Nekdanji župnik iz Starega trga je dejal: »Vse so zmogle! Mati s hčerjo je na primer hodila kosit na Kočevsko in od tam furat domov seno.«²³

Z denarjem, ki so ga izseljenci pošiljali svojcem, so Belokranjci poplačali dolgove, obnavljali kmetije in nakupovali zemljo. "Bela krajina je živela od Amerike. Amerika je zidala, popravljala, dajala kruha in obleke", je zapisal Janez Marentič. Ni pa bil ta - najbolj očitni - vpliv spremenjenih življenjskih razmer edini. S povratniki ali pa obiski izseljencev je v belokranjske vasi prihajal tudi tuj, drugačen način življenja in mišljenja. Prihajal je z novimi idejami, angleškimi izrazi, opisi tujih in drugačnih navad, pa tudi s povsem otipljivo zunanjo podobo: z moškimi oblekami drugačnega kroja, barve in blaga, okrašenimi z žepnimi urami, pisanimi ženskimi oblekami z nabranimi rokavci in klobuki, kar je bilo še zlasti nenavadno za Belokranjce. Tako je tudi ameriški stil oblačenja pripomogel k izginjanju nekdanje značilne belokranjske bele noše iz domačega platna, saj so številni izseljenci pošiljali svojcem ameriške obleke. Po obleki se je takoj videlo, katera belokranjska družina ima preko morja »Amerikanca«. Belokranjski otroci so veliko bolj kot reki Savo in Dravo poznali na primer reko Mississippi. Če jih je kdo povprašal po imenih ameriških mest, pa so takoj v en glas zakričali Chicago ali New York – slednji je bil, tako kot za večino priseljencev v ZDA, vstopna točka v obljubljeni deželo tudi za Slovence.²⁴ Tudi sedaj, ko je izselsjevanje na ameriški kontinent zelo upadlo ali pa se je preusmerilo v Zahodno Evropo, je Bela krajina s svojimi izseljenci še vedno tesno povezana. To je še zlasti očitno poleti, ko je pred hišami mogoče opaziti avtomobile s tujo, največkrat nemško registracijo, po vaških cestah pa se skupaj z domačimi podijo otroci, ki si pri sporazumevanju s prijatelji pomagajo z rokami.²⁵

Slika 4: Širjenje ameriške kulture (Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Zdru%C5%BEene_dr%C5%BEave_Amerike .).

²³ Vir: <https://radioprvi.rtv slo.si/2017/11/torkov-kviz-38/> (Dostopno dne 27.12.2017.)

²⁴ Vir: <https://radioprvi.rtv slo.si/2017/11/torkov-kviz-38/> (Dostopno dne 27.12.2017.)

²⁵ Vir: file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Zmanjkali_URN_NBN_SI_DOC-DKACG4NH.pdf (Dostopno dne 12.12.2017.)

PREKOMORSKO IZSELJEVANJE						IZSELJEVANJE V EVROPSKE DRŽAVE			
Leto	Moški	Ženske	Skupaj	Tuji državljani	Vrnilo se je	Moški	Ženske	Skupaj	Vrnilo se je
1921			2.489						
1922	192	248	440						
1923	375	404	779						
1924			664		611				
1925	717	329	1.046		697				
1926	1.193	405	1.598		649				
1927	1.986	741	2.727	533	677			1.403	
1928	2.246	916	3.162	543	674			2.307	
1929	1.028	948	1.976	498	719			5.075	
1930	816	855	1.671	563	1.264			6.585	
1931	329	374	703	354	507			4.032	3.402
1932	167	172	339	172	708			2.227	3.021
1933	165	142	307	140	258			2.111	1.506
1934	202	218	420	216	232			2.935	2.352
1935	177	231	408	194	188	1.690	1.230	2.920	1.942
1936	187	247	434	183	220	1.949	1.641	3.590	1.782
1937	234	323	557	250	319	4.560	2.305	6.865	
1938	306	342	648	319	319	5.169	2.467	7.636	
1939	203	232	435		164			15.345	

Tabela 1 - Število izseljenih Belokranjcev med letoma 1921 in 1939 (vir: file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Zmanjkali_URN_NBN_SI_DOC-DKACG4NH.pdf (dostop dne 12.12.2017))

Tabela prikazuje izseljevanje, tako moških kot tudi žensk od leta 1921 do leta 1939, iz Bele krajine. Iz nje lahko razberemo, da se je skozi leta izselilo veliko več moških kot žensk. Izseljenci so svojo novo domovino večinoma poiskali na svoji rodni celini, Evropi, le da so odšli v drugo evropsko, bolj razvito državo. Kljub temu pa se je veliko Belokranjcev odločilo tudi za izselitev v države preko oceana. Tam se je največ ljudi izselilo med letoma 1925 in 1930, čeprav je bilo veliko izseljenih tudi leta 1921. V druge evropske države pa so se Belokranjci zelo številčno izseljevali vse od leta 1927 dalje do leta 1939, ko je bilo število izseljenih tudi največje. Iz tabele lahko razberemo, da se je nazaj v svojo domovino, Slovenijo, vrnilo zelo malo od velikega števila izseljenih. Tudi priseljencev v Slovenijo je bila skozi vsa ta leta le peščica.

3.3 Izseljevanje danes

3.3.1 Beg možganov

»Beg možganov« pomeni za vsak kraj, regijo in državo izgubo razvojnih potencialov na vseh področjih. Gre za kompleksen problem, s katerim se soočajo nekatere slovenske regije, med temi je na žalost tudi Bela krajina. Strokovnjaki so edini, da je problem potrebno reševati dolgoročno, saj zanj resnično ni učinkovitih kratkoročnih rešitev. Država sicer lahko spodbuja lokalne ali regionalne projekte in poizkusi prepričati ljudi, da ostanejo tam, vendar je vseeno težko. Če želimo obrniti ta trend, moramo spodbujati investicije v človeški potencial in vzpostaviti primerne pogoje, ki bodo omogočili tem ljudem, da si zgradijo kariero doma.«²⁶

Slovensko gospodarstvo preprosto ni zmožno absorbirati vseh diplomatov, ki prihajajo na trg dela, zato se v Sloveniji soočamo s kronično visokimi stopnjami brezposelnosti mladega visoko izobraženega kadra. Tako lahko trdimo, da so vzroki odseljavanja v večji meri zaradi večjih zaslužkov, zaradi nezmožnosti dobiti izobrazbi primerno zaposlitev, zaradi boljših pogojev za življenje, zaradi boljšega izobrazbenega sistema, zaradi ugodnejših struktur javnih financ. Seveda pa niso vzroki povezani samo z financami in zaposlitvijo. Veliko Belokranjcev se izseli zaradi zasebnih vzrokov, kot sta na primer zaradi partnerja in poroke. Dolgoročno gledano beg možganov predstavlja veliko škodo. Vpliva na razvoj regije in prihaja do številnih izgub investicij. Zato si mora vsak kraj, vsaka regija, postaviti vprašanje, kako zmanjšati beg možganov. V Beli krajini obstaja presežek diplomatov, ki ga sistem za zdaj še neuspešno rešuje. Ali je visoka izobrazba še prednost pri iskanju zaposlitve, postaja ob visokem številu brezposelnih diplomatov čedalje bolj aktualno vprašanje. Natančnih podatkov o tem, koliko mladih v zadnjih dvajsetih letih po študiju ostane v Ljubljani oziroma v drugih bolj razvitih slovenskih mestih, zaradi zaposlitve ni. So le ocene, ki pa se med seboj razlikujejo. Nekateri so mnenja, da gre za resnično velik problem, ki bo regijo kmalu paraliziral, spet so drugi drugačnega mnenja in sicer takšnega, da se jim zdi odstotek tistih, ki se po študiju ne vrnejo v Belo krajino zanemarljiv. Predsednica Kluba belokranjskih študentov Nina Miketič, pravi, da se po končanem izobraževanju vsaj polovica mladih Belokranjk in Belokranjcev ostane zunaj Bele krajine. Večina tistih, ki so ostali zunaj Bele krajine, se še vračajo nazaj, nekateri pa so stike z Belo krajino že popolnoma izgubili. Nina je dejala, da mladi sploh ne vedo, kakšne možnosti in priložnosti jih čakajo v Beli krajini. Miketičeva pravi, da Klub belokranjskih študentov že od samih začetkov želi mladim vtisniti ponos in občutek pripadnosti. To izražajo tudi s slogom »Belokranjci do konca svojih danof«. Slogan spodbuja povezanost med mladimi.²⁷

²⁶ VLAŠIČ, R. Beg možganov. Belokranjec, 2017, letnik XX (številka 12), 10-12.

²⁷ VLAŠIČ, R. Beg možganov. Belokranjec, 2017, letnik XX (številka 12), 10-12.

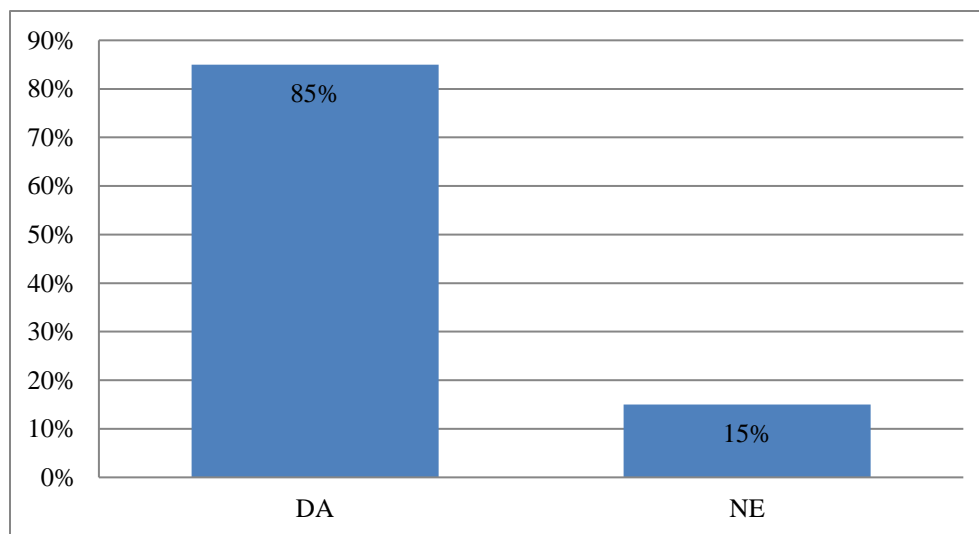
4 IZSLEDKI

V tem delu raziskovalne naloge bova predstavili vse dejavnosti, ki sva jih opravili v sklopu najinega raziskovalnega dela. Predstavili bova rezultate ankete učencev naše šole. Predstavili bova tudi vse intervjuje, ki sva jih izvedli z izseljenimi Belokranjci in potomci Belokranjskih izseljencev.

4.1 Analiza ankete učencev OŠ Komandanta Staneta Dragatuš

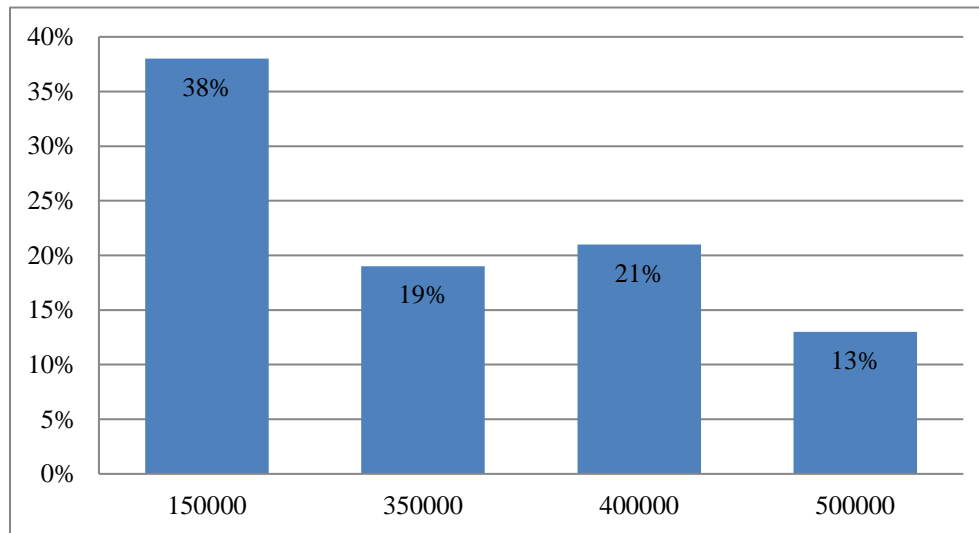
V četrtek, 25. 1. 2018, sva razdelili anketni vprašalnik (*glej Priloga 1*), v katerem smo učence in učenke od 4. do 9. razreda OŠ Komandanta Staneta Dragatuš povprašali o njihovem razmišljanju o izseljevanju Belokranjcev. Anketo je rešilo 66 učencev. Analiza ankete je predstavljena v nadaljevanju.

Graf 1: Ali veš kaj pomeni beseda izseljenec?

Najprej naju je zanimalo, če učenci najine šole sploh vedo, kdo je izseljenec in kaj je to »izseljenstvo«. Zato sva jim najprej zastavili vprašanje: »**Ali veš kaj pomeni beseda izseljenec?**«. 85 % anketirancev je obkrožilo, da ve kaj pomeni beseda izseljenec, 15 % anketiranih učencev pa je obkrožilo, da tega ne vedo. V nadaljevanju so morali pojem izseljenec tudi razložiti. Ugotovili sva, da je večina učencev, ki je obkrožilo DA, znalo pravilno razložiti kaj pomeni ta beseda, 7 % učencev, kateri so obkrožili DA pa tega niso vedeli razložiti pravilno.

Graf 2: Koliko Slovencev je po tvojem mnenju izseljenih iz Slovenije?

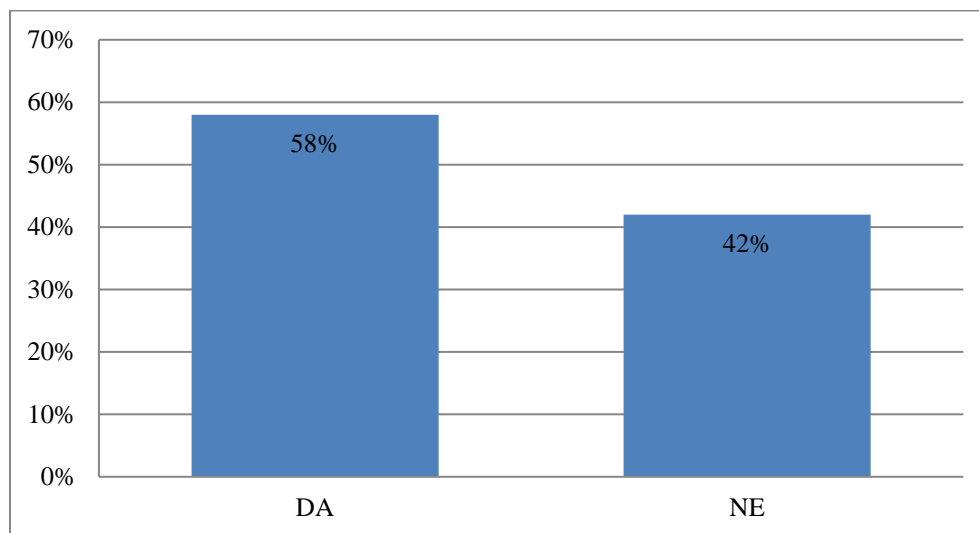
Naslednje vprašanje, ki sva ga zastavili je bilo: **»Koliko Slovencev je po tvojem mnenju izseljenih iz Slovenije?«**. Pri tej nalogi so lahko izbirali med možnostmi a, b, c ali č. 38 % anketirancev meni, da se je iz Slovenije izselilo 150000 Slovencev (možnost a). 19 % meni, da se je izselilo 350000 Slovencev (možnost b). Da se je izselilo 400000 Slovencev (možnost c) meni 21 % anketirancev. In 13 % anketirancev meni, da se je izselilo 500000 Slovencev (možnost č), kar je tudi pravilen odgovor. Opazili sva, da je zelo malo takšnih, ki vedo, da se je izselilo veliko Slovencev, kar 500000.

Na vprašanje: **»Navedi vsaj 3 države, v katere misliš, da se Slovenci v največji meri izseljujejo,«** sva dobili naslednje odgovore:

- 30 % jih meni, da se Slovenci v največji meri izseljujejo v ZDA.
- 29 % jih meni, da se Slovenci v največji meri izseljujejo v Nemčijo.
- 14 % jih meni, da se Slovenci v največji meri izseljujejo v Italijo.
- 11 % jih meni, da se Slovenci v največji meri izseljujejo v Avstralijo.
- 7 % jih meni, da se Slovenci v največji meri izseljujejo na Madžarsko.
- 7 % jih meni, da se Slovenci v največji meri izseljujejo v Kanado.
- 2 % jih meni, da se Slovenci v največji meri izseljujejo na Hrvaško.

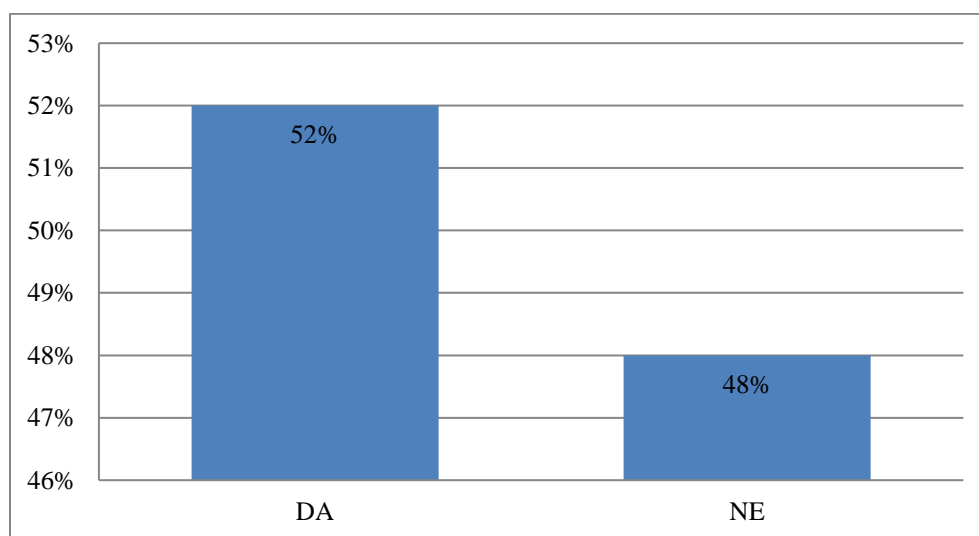
Ugotovimo lahko, da so mišljenja anketiranih učencev naše šole zelo različna, a kljub temu dokaj pravilna.

Graf 3: Ali misliš, da se Belokranjci tudi danes veliko izseljujejo iz Slovenije?

Tretje vprašanje je bilo: »**Ali misliš, da se Belokranjci tudi danes veliko izseljujejo iz Slovenije?**«. 58 % anketirancev misli, da se tudi danes veliko Belokranjcev izseljuje iz Slovenije, 42 % anketirancev pa misli drugače, torej da se danes ne veliko Belokranjcev izseljuje iz Slovenije. Preseneča naju, da je tako velik odstotek tistih, ki mislijo napačno, saj se Belokranjci tudi danes veliko izseljujejo iz Bele krajine.

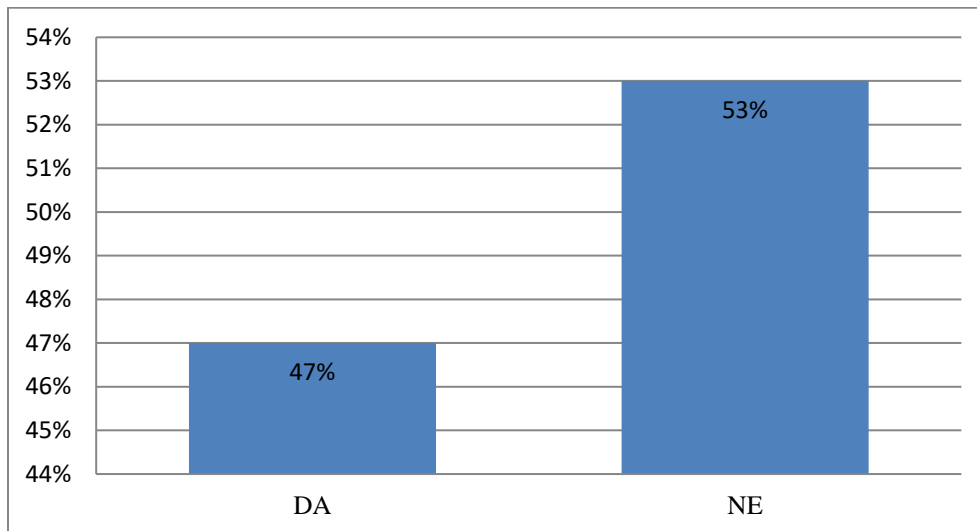
Graf 4: Ali poznaš kakšnega Belokranjca, ki se je izselil iz Slovenije?

Na četrto zastavljeno vprašanje: »**Ali poznaš kakšnega Belokranjca, ki se je izselil iz Slovenije?**«, je 52 % anketirancev odgovorilo pritrdilno. 48 % anketirancev pa ne pozna nobenega Belokranjca, ki bi se izselil iz Slovenije. Zelo naju preseneča dejstvo, da je kar 48 % anketirancev

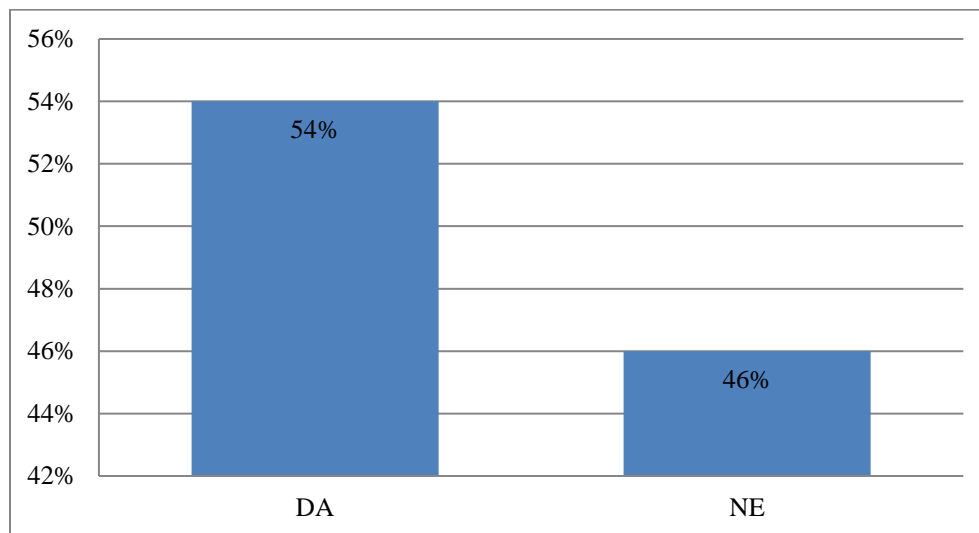
ne pozna niti enega Belokranjca, ki bi se izselil iz Slovenije, saj je bilo v preteklosti veliko izseljevanja prav iz Bele Krajine.

Graf 5: Ali se ti zdi, da se o temi izseljenstvo dovolj učite pri pouku?

Najino 5. vprašanje je bilo: »**Ali se ti zdi, da se o temi izseljenstvo dovolj učite pri pouku?**«. 47 % anketirancev meni, da se o temi izseljenstvo dovolj učijo pri pouku. 53 % anketirancev meni, da se o temi izseljenstvo premalo učijo pri pouku in se bi želeli več. Kar 53 % anketiranih učencev meni, da se o tej temi premalo učimo pri pouku in bi si želeli več izvedeti oz. se naučiti pri pouku. Tudi sami sva mnenja, da se o tej temi pri pouku premalo učimo in si o njej želiva izvedeti več. To je bil tudi eden od razlogov, zaradi katerih sva si za raziskovanje izbrali to temo.

Graf 6: Ali si morda kdaj razmišljal o izselitvi v tujino?

Najino zadnje vprašanje je bilo: »**Ali si morda kdaj razmišljal o izselitvi v tujino?**«. 54 % anketirancev nama je zaupalo, da bi se morda kdaj izselili iz Slovenije v tujino. 46 % anketirancev pa se nikoli ne bi izselijo v tujino in bodo za vedno ostali v Sloveniji.

Anketiranci, ki bi se morda kdaj izselili iz Slovenije v tujino, so nama pojasnili točno državo, v katero bi se izselili. Kar 23 % anketirancev, bi se izselilo v ZDA, 14 % anketirancev v Brazilijo, v Veliko Britanijo, bi se izselilo 12 % anketirancev, 10 % anketirancev v Kanado, v Italijo in Španijo, bi se izselilo 7 % anketirancev, 5 % anketirancev, bi se izselilo v Rusijo ali Avstrijo in 2 % anketirancev, bi se izselilo na Tajsko, Hrvaško, Kitajsko, v Monako, Luksemburg, Afriko ali Francijo. V te države bi se izselili v glavnem zaradi službe, boljših pogojev za življenje, lažjega sporazumevanja ali zaradi izobraževanja.

Iz najine ankete sva izvedeli, da učenci najine šole poznajo splošne značilnosti belokranjskega izseljevanja, ne poznajo pa njegovih podrobnosti. Dobro znajo opredeliti pojem izseljenec, prav tako znajo večinoma pravilno navesti, v katere države se večinoma izseljujejo. Nasprotno od tega pa ne vedo, da se Belokranjci tudi dandanes še vedno izseljujejo iz Bele krajine v veliki meri. S tem lahko potrdimo, da se pri pouku učijo le nekaj splošnih značilnosti izseljevanja in se ne spuščajo v podrobnosti. Sva pa bili presenečeni nad dejstvom, da kar 54 % anketirancev razmišlja o selitvi v tujino.

4.2 Analiza intervjujev

Zanimale so naju tudi izkušnje izseljenih Belokranjcev ob zapustitvi domovine in vključevanju v novo državo, kakor tudi zgodbe njihovih potomcev. Odgovore sva dobili z 21 intervjuji. Najprej sva sestavili vprašanja za belokranjske izseljence in njihove potomce (*glej Priloga 2, 3*) v obliki vprašalnika, nato sva preko različnih socialnih omrežij (Facebook, G-mail...), najinih prijateljev, sorodnikov in znancev posredovali vprašalnika in počakali na odgovore. Pri tem sva se srečali s številnimi težavami, saj veliko intervjuvancev ne zna govoriti slovensko. Zaradi tega sva morali vprašalnika prevesti v angleščino ter ju ponovno posredovati ter potem prevesti tudi odgovore. Ena od težav je bila tudi ta, da na veliko poslanih intervjujev nisva dobili odgovora. Zato se zahvaljujema vsem tistim, ki so z nama delili svoje izkušnje preko svojih odgovorov. Radi bi se zahvalili tudi vsem tistim, ki so nama pomagali pri pridobivanju stikov z belokranjskimi izseljenci in njihovimi potomci.

4.2.1 Belokranjski izseljenci

Najino prvo vprašanje, ki sva ga zastavili belokranjskim izseljencem, se je nanašalo na njihove osebne podatke. Tu sva jih povprašali o njihovem imenu in priimku. Pod vprašanje osebni podatki izseljenca, je bilo tudi vprašanje: »**Kakšna je vaša starost?**«. Pri tem vprašanju, je izseljenec lahko izbral med odgovori A, B, C in Č. Največ kar 8 (80 %) belokranjskih intervjuvanih izseljencev po svetu je starih od 25 do 69 let (odgovor C), 2 (20 %) sta stara nad 70 let (odgovor Č), v kategorijo do 15 let (odgovor A) in od 16 do 24 let (odgovor B) pa ne spada nobeden intervjuvani izseljenec.

Naslednje vprašanje je bilo: »**V kateri državi sedaj prebivate?**«. V največji meri so se intervjuvani izseljenci izseljevali v Avstralijo in Avstrijo, kar 2 (20 %). Sledijo jima ZDA, Nemčija, Belgija, Združeni arabski emirati, Brazilija in Francija. V te države so je izselili po 1 (10 %) intervjuvan izseljenec.

Belokranjske izseljence sva vprašali tudi: »**Kakšna je vaša izobrazba?**«. 3 (30 %) intervjuvani izseljenci so dokončali osnovno šolo, 3 (30 %) intervjuvani izseljenci imajo diplomo, 2 (20 %) intervjuvana izseljenca sta dokončala akademijo in prav tako 2 (20 %) intervjuvana izseljenca sta dokončala višjo izobrazbo.

Intervjuvance sva povprašali tudi: »**Kakšen je vaš status?**«. Kar 6 (60 %) intervjuvanih izseljencev je zaposlenih, 3 (30 %) so upokojeni, umetnik z uradnim umetniškim statusom pa je samo 1 (10 %).

Drugo vprašanje je bilo: »**Katerega leta ste se izselili iz Slovenije in kašni so bili vzroki za izselitev?**«. Prvi (10 %) intervjuvani izseljenec se je iz Slovenije izselil leta 1910. Leta 1957 se je iz Slovenije izselil 1 (10 %) anketirani izseljenec. Prav tako se je 1 (10 %) intervjuvani izseljenec izselil leta 1969. Leta 1985 sta se izselila kar 2 (20 %) intervjuvana izseljenca. 1 (10 %) intervjuvani izseljenec se je izselil leta 2004. 2 (20 %) intervjuvana izseljenca sta se izselila iz

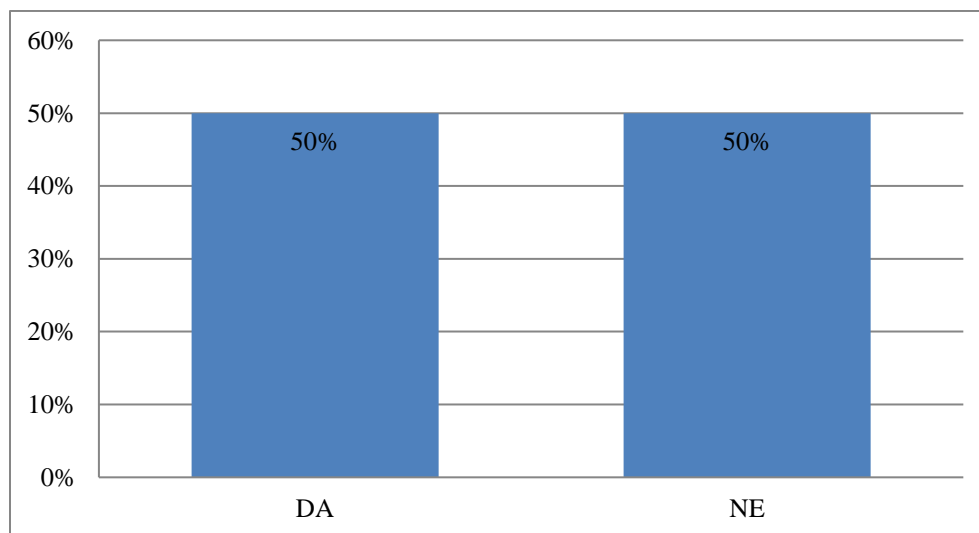
Slovenije leta 2007. Leta 2012 se je iz Slovenije izselil 1 (10 %) intervjuvani izseljenec. Zadnji intervjuvani izseljenec (10%) se je iz Slovenije izselil leta 2013. Vzroki za njihovo izselitev iz Slovenije so sledeči: hoteli so narediti spremembo v svojem življenju, zaradi izobrazbe, nekateri so se izselili po nesreči (po prijavi za pot v Avstralijo in tudi Nemčijo, je intervjuvanec najprej dobil pritrdilni odgovor iz Avstralije in je menil, da ga iz Nemčije ne bo dobil, zato je sedel na ladjo za v Avstralijo in na poti tam, izvedel, da je bil sprejet tudi v Nemčijo, ampak si je nato kljub temu ustvaril življenje v Avstraliji, saj so bile za tisti čas karte za vrnitev zelo drage), večina pa se jih je izselila zaradi dela in družine.

Tretje vprašanje je bilo: **»Zakaj ste izbrali ravno to državo, v kateri sedaj prebivate?«**. Odgovori so bili različni. Nekateri so si državo izbrali zaradi radovednosti in želje po raziskovanju države, zopet drugi so si državo izbrali zaradi tega, ker je država v kateri sedaj živijo dovolj blizu Slovenije. Večina njih pa zato, ker je ta država gospodarsko najrazvitejša.

Četrto vprašanje je bilo: **»Kako ste Vi in vaši prijatelji, sorodniki sprejeli odločitev za izselitev iz Slovenije in priselitev v izbrano državo?«**. V veliko primerih so vsi sprejeli zelo slabo. Le v redkih primerih, so bili prijatelji zelo veseli, saj so se tudi sami podali na to preizkušnjo v svojem življenju.

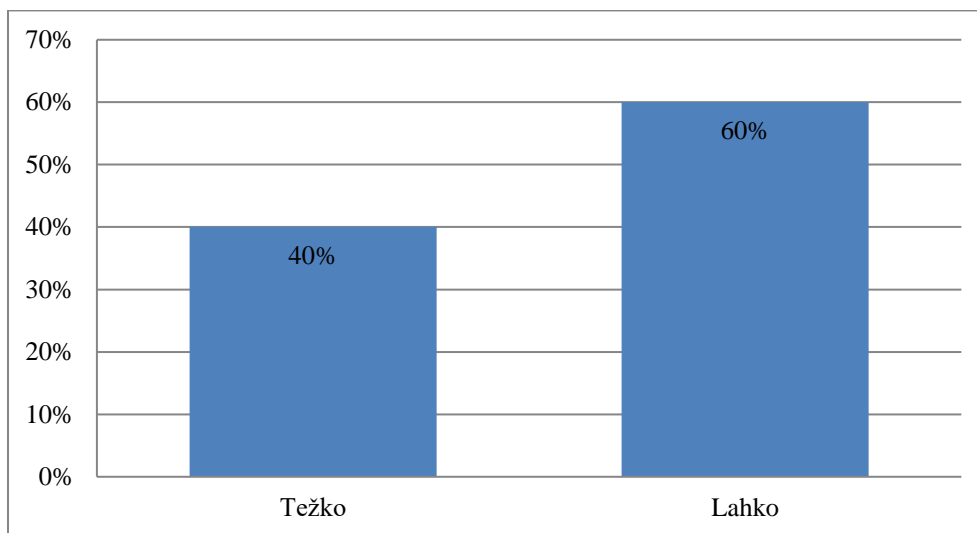
Peto vprašanje je bilo: **»Kako je potekalo urejanje vseh potrebnih dokumentacij?«**. Veliko intervjuvanih izseljencev ni imelo težav 6 (60 %). 4 (40 %) intervjuvani izseljenci so imeli zaplete ter posledično tudi težave.

Graf 7: Ali ste koga že poznali v izbrani državi, preden ste se tja preselili?

Šesto vprašanje je bilo: **»Ali ste koga že poznali v izbrani državi, preden ste se tja preselili?«**. 5 (50 %) intervjuvanih izseljencev ni poznalo nikogar v novi državi. 5 (50 %) intervjuvanih izseljencev je že poznalo vsaj enega prebivalca v novi državi.

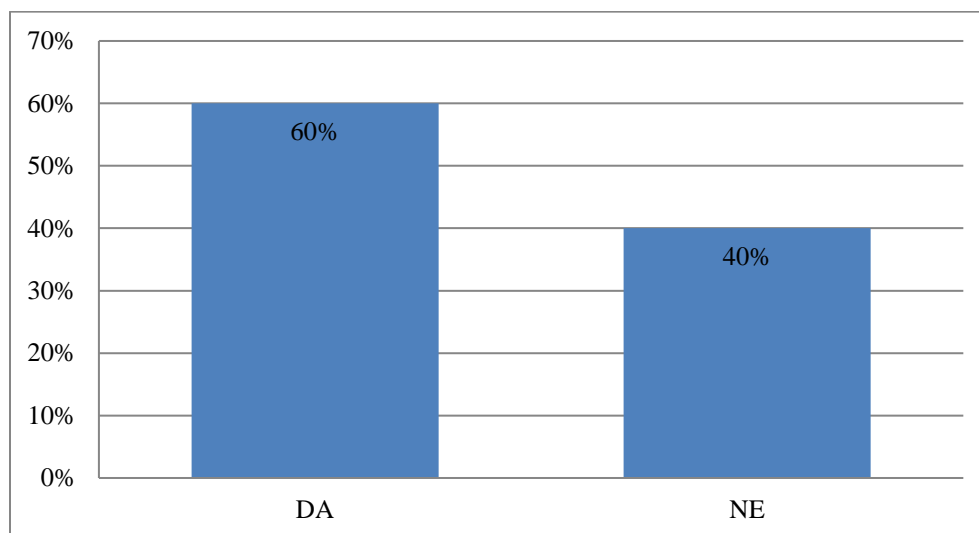
Graf 8: Kako je potekalo vključevanje v novo družbeno okolje?

Sedmo vprašanje je bilo: **»Kako je potekalo vključevanje v novo družbeno okolje?«**. 6 (60 %) intervjuvanih izseljencev jim vključevanje v novo okolje ni bila težava. 4 (40 %) intervjuvanim izseljencem pa je bila težava vključevanje v novo okolje.

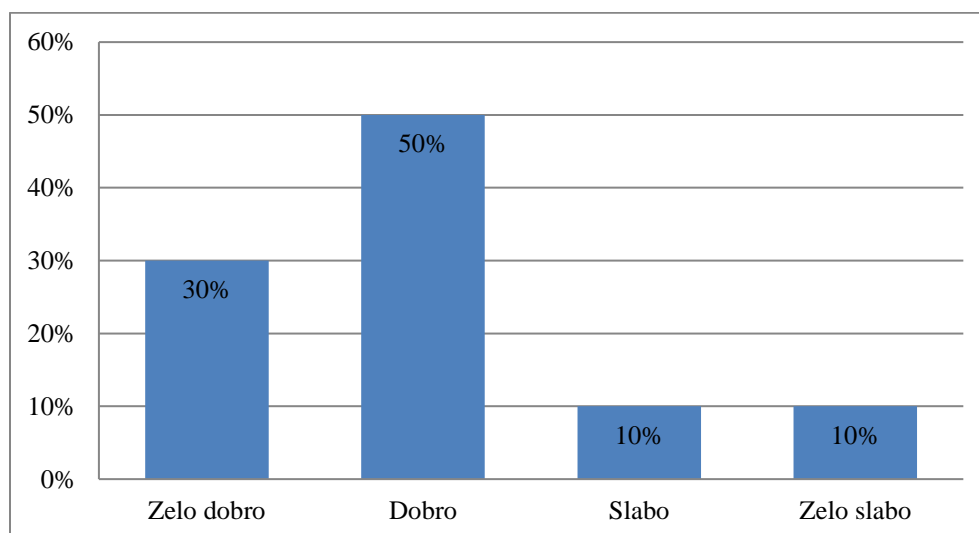
Osmo vprašanje je bilo: **»Kako se življenje v novi državi (domovini) razlikuje od tistega v Sloveniji?«** Intervjuvani izseljenci so nama zaupali, da se življenje v novi državi razlikuje od življenja v Sloveniji. Finančno stanje države je boljše, kot v Sloveniji, hrana se prav tako zelo razlikuje, ljudje, način življenja, različna kultura, prav tako je veliko prometa. V Sloveniji imamo več neokrnjene narave in posledično tudi veliko gozda, kar se nama zdi velika prednost pred velikimi velemesti, kjer je sam beton.

Graf 9: Ali bi ta korak v življenju še enkrat ponovili?

Deveto vprašanje je bilo: »**Ali bi ta korak v življenju še enkrat ponovili, če da zakaj?**«. 6 (60 %) intervjuvanih izseljencev bi ta korak v življenju še enkrat ponovili, saj je v novi državi boljše življenje. In prav tako 4 (40 %) intervjuvani izseljenci tega koraka več nebi ponovili, edino, če bi bilo res nujno.

Graf 10: Kako se počutite v novi državi (domovini)?

Deseto vprašanje je bilo: »**Kako se počutite v novi državi (domovini)?**«. 3 (30 %) od intervjuvanih izseljencev se v novi državi počuti zelo dobro, 5 (50 %) intervjuvanih izseljencev se

v novi državi počuti dobro. Slabo in zelo slabo pa se v novih državah počuti 1 (10 %) intervjuvani izseljenec.

Enajsto vprašanje je bilo: **»Ali imate novo državljanstvo, če da kdaj ste ga pridobili?«**. 5 (50 %) intervjuvanih izseljencev ima novo državljanstvo. Pridobili so jih v letih 1977 (25 %), 1996 (50 %), 2012 (25 %). 50 % intervjuvanih izseljencev nima novega državljanstva. Nekaj od teh 30 % si želi, nekaterim pa samo slovensko državljanstvo zadostuje.

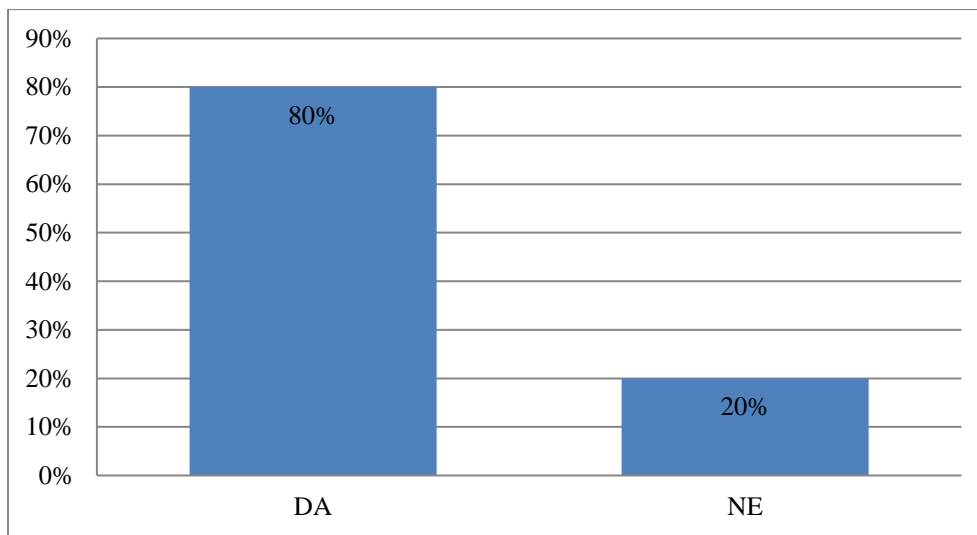
Dvanajsto vprašanje je bilo: **»Se po narodnosti čutite bolj Slovenca/-ko ali državljana države, v kateri živite?«**. 9 (90 %) intervjuvanih izseljencev se po narodnosti bolj čuti Slovenca, kot prebivalca nove države. 1 (10 %) intervjuvani izseljenec, pa se po narodnosti bolj čuti prebivalca nove države, v kateri sedaj prebiva.

Trinajsto vprašanje je bilo: **»Se vključujete v kakšno Slovensko društvo, organizacijo? Če se, napišite, kaj vse počnete tam. Če niste, navedite razlog.«**. 6 (60 %) intervjuvanih izseljencev ni član nobenega Slovenskega društva, ker se Slovenci v nekaterih državah ne povezujejo med seboj. 4 (40 %) intervjuvani izseljenci so člani Slovenskih društev. Eden med njimi je tudi podpredsednik takšnega društva.

Štirinajsto vprašanje je bilo: **»Ste zadovoljni z življenjem v novi državi? Zakaj?«**. 8 (80 %) intervjuvanih izseljencev je zelo zadovoljnih v novi državi, zaradi vremena in finančnega ugodja. Kar 2 (20 %) intervjuvana izseljenca pa nista zadovoljena z življenjem v novi državi, zaradi oddaljenosti Slovenije.

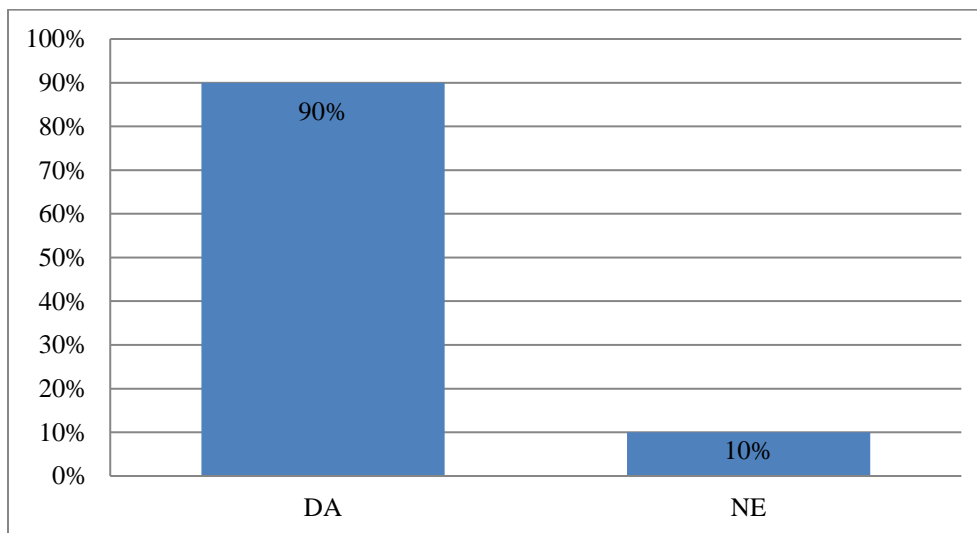
Petnajsto vprašanje je bilo: **»Ali svoj materni jezik, torej slovenščino, prenašate na svoje potomce?«**. 2 (20 %) intervjuvana izseljenca svojega maternega jezika ne prenaša na svoje potomce. Kar 8 (80 %) intervjuvanih izseljencev pa svoje potomce učijo slovenščine, saj se jim to zdi pomembno za sporazumevanje v Sloveniji. Ta odstotek se nama zdi zelo visok, kar je tudi prav, saj naš slovenski pregovor govori **»Več znaš, več veljaš.«** Poleg tega sva veseli, da belokranjski izseljenci ohranjajo svojo slovensko kulturo in jezik ter ju prenašajo na svoje potomce.

Graf 11: Ali velikokrat obiščete svoj rodni kraj?

Šestnajsto vprašanje je bilo: »**Ali velikokrat obiščete svoj rodni kraj?**«. 8 (80 %) intervjuvanih izseljencev velikokrat obišče svoj rodni kraj. 2 (20 %) intervjuvana izseljenca pa se redko kdaj vračajo v svoj rodni kraj.

Graf 12: Ali se bi mogoče, še kdaj vrnilo oz. preselilo nazaj v Slovenijo?

Sedemnajsto vprašanje je bilo: »**Ali se bi mogoče, še kdaj vrnilo oz. preselilo nazaj v Slovenijo? Zakaj?**«. 9 (90 %) intervjuvanih izseljencev bi se mogoče še kdaj vrnilo v Slovenijo, varnost je skoraj ena od dobrin, ki jo imamo v Sloveniji, nekateri mislijo, da je življenje tam še vedno lepo, samo pravi pogoji morajo biti. Nekateri bi se preselili nazaj v Slovenijo, če bi imeli za to pravi

razlog kot na primer, ker Slovenijo enostavno obožujejo. 1 (10 %) intervjuvani izseljenec tega nebi nikakor več ponovili.

4.2.2 Potomci belokranjskih izseljencev

Najino prvo vprašanje, ki sva ga zastavili potomcem belokranjskih izseljencev, se je nanašalo na njihove osebne podatke. Tu sva jih povprašali o njihovem imenu in priimku ter njihovi starosti, pri kateri so izbirali med možnostmi a, b, c ali č. To vprašanje sva jim zastavili z namenom, da bi jih bolje spoznale. Največ kar 7 (63 %) intervjuvanih potomcev belokranjskih izseljencev po svetu je starih od 25 do 69 let (možnost c), 2 (18,5 %) sta stara nad 70 let (možnost č), v kategorijo od 16 do 24 let (možnost b) sodita prav tako 2 (18,5 %) intervjuvanca, v starostno skupino do 15 let (možnost a) pa ne spada nobeden potomec intervjuvanih izseljenih Belokranjcev.

Naslednje vprašanje pod točko osebni podatki se je nanašalo na njihovo državo rojstva in tudi sedanjega bivanja. Pri tem vprašanju sva želeli izvedeti, v katerih državah večinoma živijo potomci belokranjskih izseljencev. Poleg tega naju je zanimalo, če so ostali v državi, katero so za svojo novo domovino izbrali njihovi predniki. V največji meri so se intervjuvani potomci izseljencev rodili in še vedno živijo v ZDA (4 intervjuvanci - 36 %), Kanadi (3 intervjuvanci - 27 %) in Avstriji (2 intervjuvanca - 18 %). Sledita jim še Nemčija in Avstralija, vsaka z 1 (9,5) potomcem belokranjskih izseljencev.

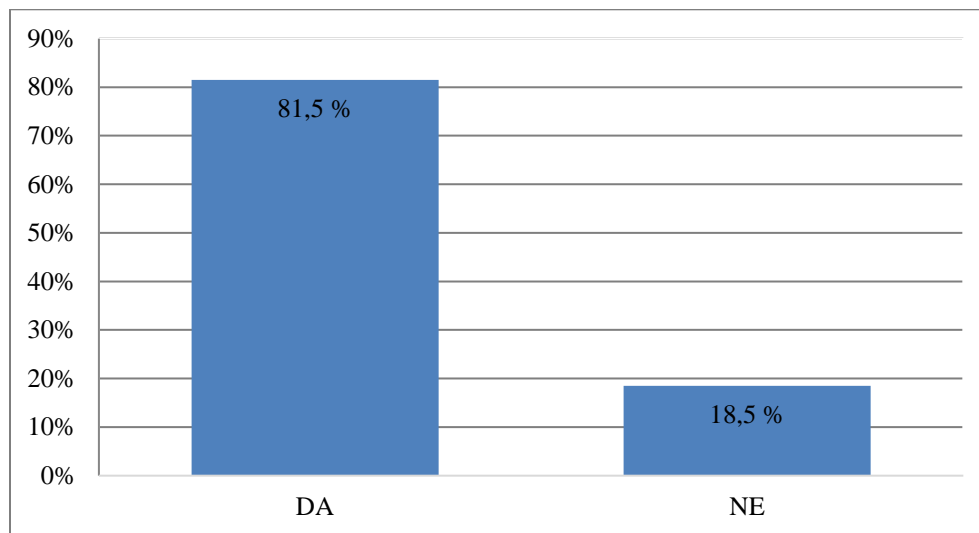
Še vedno v sklopu osebnih podatkov sva jih povprašali tudi o njihovi splošni izobrazbi in dobili naslednje odgovore: 1 (9,5 %) intervjuvan potomec izseljencev je dokončal osnovno šolo, 3 (27 %) intervjuvani potomci izseljencev imajo diplomu, 1 (9,5 %) od intervjuvanih izseljencev je dokončal akademijo, največ, kar 6 (54 %) intervjuvanih potomcev izseljencev pa ima višjo izobrazbo.

Kot nadaljevanje k prejšnjemu vprašanju sva povprašali tudi, kakšno je njihovo stanje glede zaposlitve. Iz intervjujev sva razbrali, da je večina, kar 7 (63 %) intervjuvancev zaposlenih, 2 (18,5 %) sta upokojena in prav tako 2 (18,5 %) se še šolata.

Najino drugo vprašanje je bilo: » **Kdo iz vaše družine ima slovenske korenine?**«. Pri kar sedmih (63 %) potomcih izseljencev so se v državo, v kateri sedaj prebivajo preselili njihovi stari starši, pri treh (27,5 %) so se preselili njihovi starši (oče in mama), pri enem (9,5 %) pa se je preselila le njegova mama.

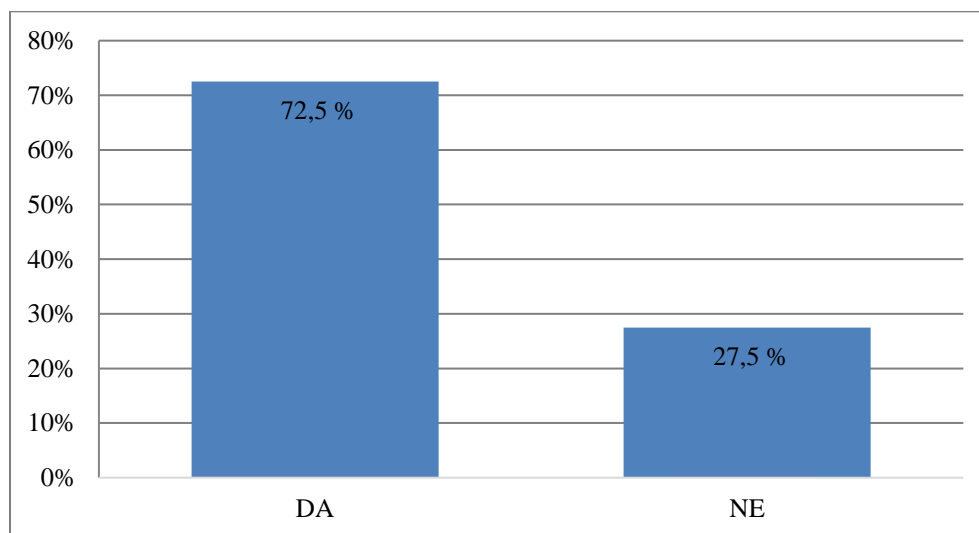
Na tretje vprašanje, ki sva ga zastavili: » **Zakaj se je vaša družina odločila za izselitev iz Slovenije?**«, so intervjuvani potomci izseljencev odgovorili: Moja družina se je izselila iz Slovenije zaradi iskanja boljšega življenja, ker so bile tu boljše službe in možnost za zaposlitev ter uspeh, zaradi boljše perspektive, zaradi finančnih in ekonomskih razlogov ter zaradi bega pred nacizmom.

Graf 13: Ste že kdaj obiskali Slovenijo?

Na četrto vprašanje: »**Ste že kdaj obiskali Slovenijo?**«, je 9 (81,5 %) potomcev izseljencev odgovorilo, da je že obiskalo Slovenijo, 2 (18,5 %) pa še nista. Te, ki so jo že obiskali so jo obiskali od najmanj 1-krat pa vse do 8-krat. Opisujejo jo kot lepo državo s prijaznimi ljudmi, lepo naravo in njeno bližino, dobro hrano in kot državo z bogato in zanimivo zgodovino. Tisti, ki pa je še niso obiskali si to želijo oz. imajo v načrtu.

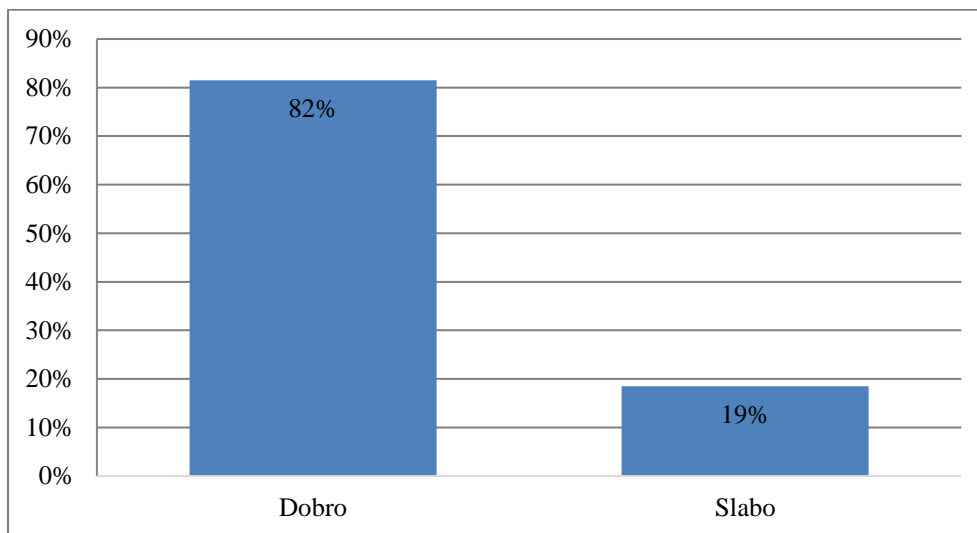
Graf 14: Ste že kdaj pomislili, da bi se preselili nazaj v Slovenijo?

Najino peto vprašanje je bilo: »**Ste že kdaj pomislili, da bi se preselili nazaj v Slovenijo?**«. Kar 8 (72,5 %) potomcev belokranjskih izseljencev je že vsaj enkrat pomislilo, da bi se preselili nazaj v Slovenijo, medtem ko si trije (27,5 %) potomci belokranjskih izseljencev tega ne želijo oz. niso

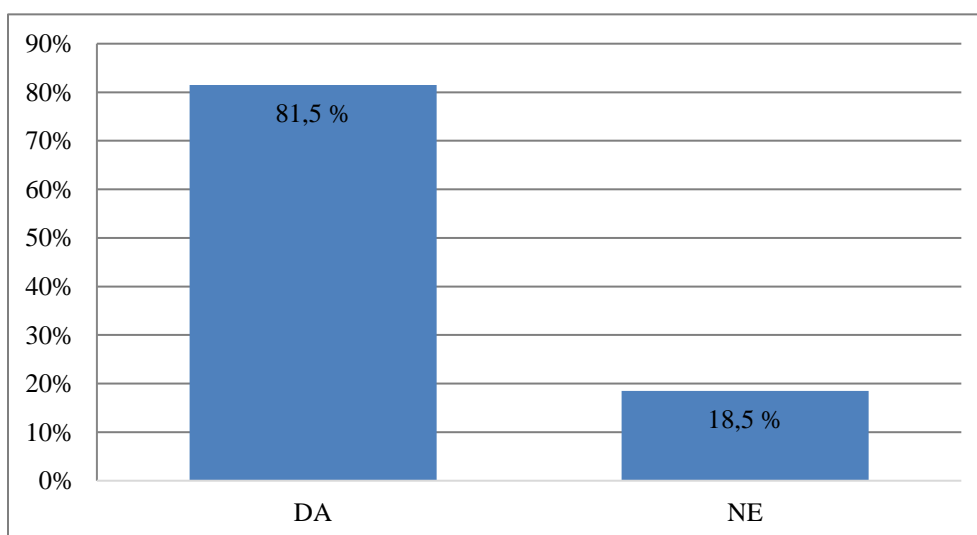
nikoli razmišljali o tem. Tisti, ki so razmišljali o preselitvi nazaj v Sloveniji, jih je k temu napeljala slovenska lepa dežela, ohranitev družinskih stikov, nekaterim pa to predstavlja izziv.

Graf 15: Kako dobro poznate slovenske običaje, kulturo...?

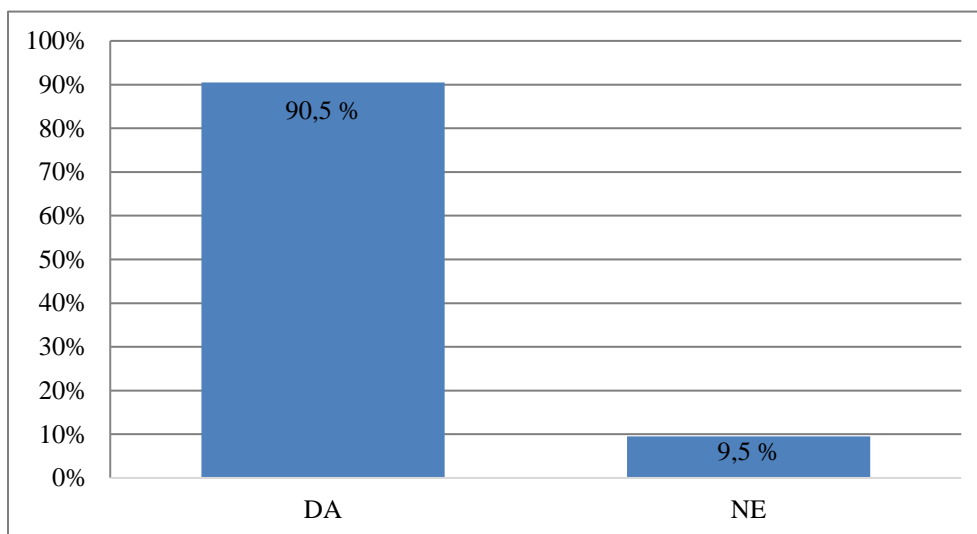
Šesto vprašanje je bilo: »**Kako dobro poznate slovenske običaje, kulturo...?**«. 9 (82 %) potomcev izseljencev dobro pozna slovensko kulturo ter običaje in so zanje tudi pomembni, 2 (19 %) potomca izseljencev pa slovensko kulturo ter običaje pozna slabo in so zanje tudi nepomembni. Kot razliko med običaji in kulturo Slovenije ter države, v kateri živijo so navedli to, da je slovenska kultura bolj edinstvena. Kot podobnost pa so navedli katoliško veroizpoved. Za 7 (63,5 %) intervjuvancev so pomembnejši slovenski običaji in kultura, za 4 (36,5 %) intervjuvance pa kultura in običaji države, v kateri živijo.

Graf 16: Ali spremljate dogajanje v Sloveniji?

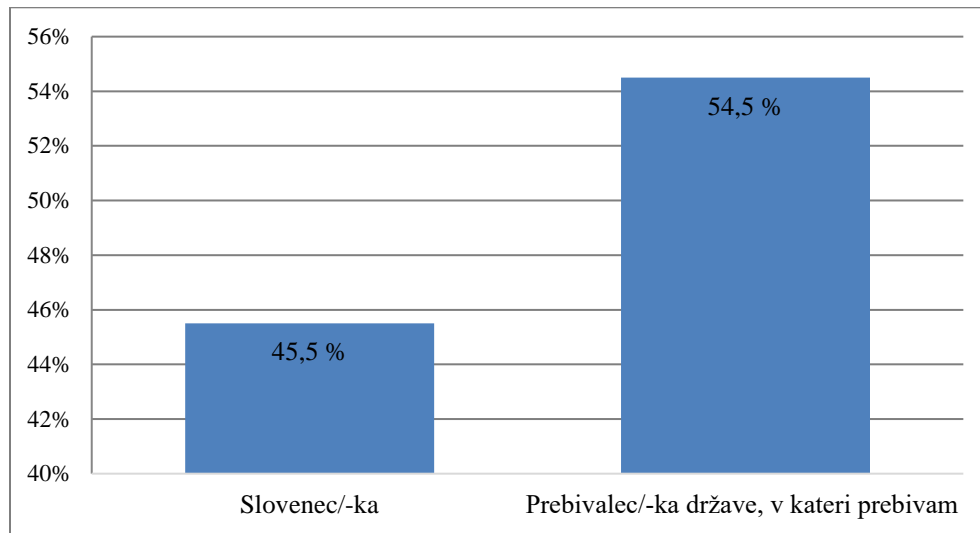
Na vprašanje: »**Ali spremljate dogajanje v Sloveniji?**«, je 9 (81,5 %) intervjuvancev odgovorilo pritrdilno, 2 (18,5 %) pa sta odgovorilo z ne. Kot razlog, zakaj spremljajo dogajanje v Sloveniji so napisali, da imajo tam cilj živeti, da jim je to zanimivo ter da se naučijo nekaj novega.

Graf 17: Imate v Sloveniji kakšne sorodnike?

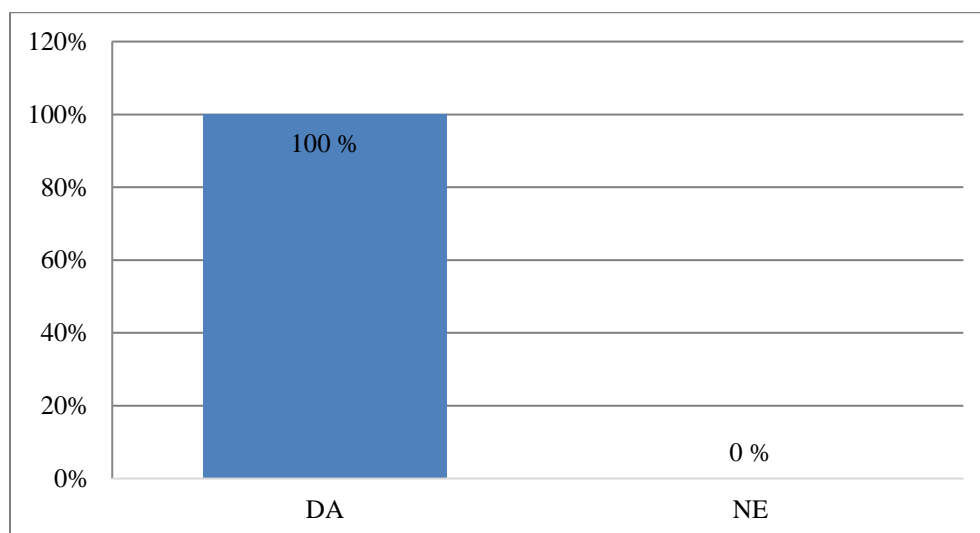
Najino osmo vprašanje se je glasilo: »**Imate v Sloveniji kakšne sorodnike?**«. 10 (91,5 %) potomcev izseljencev ima v Sloveniji sorodnike, 1 (9,5 %) pa tam nima sorodnikov. Med tistimi, ki imajo sorodnike v Sloveniji ima 7 (63,5 %) intervjuvancev z njimi pogoste stike, 4 (36,5 %) pa ne pogoste stike.

Graf 18: Se po narodnosti čutite bolj Slovenca/-ko ali državljana države, v kateri živite?

Deveto vprašanje je bilo: »Se po narodnosti čutite bolj Slovenca/-ko ali državljana države, v kateri živite?«. 5 (45,5 %) intervjuvanih potomcev belokranjskih izseljencev se po narodnosti bolj čuti Slovenca/-ko predvsem zato ker imajo lepo mnenje in spomine o Sloveniji, 6 (54,5 %) intervjuvancev pa se bolj čuti za državljana države, v kateri prebiva, zato ker niso odrasčali ob učenju slovenskega jezika in kulture in ker že od nekdaj živijo v tej državi.

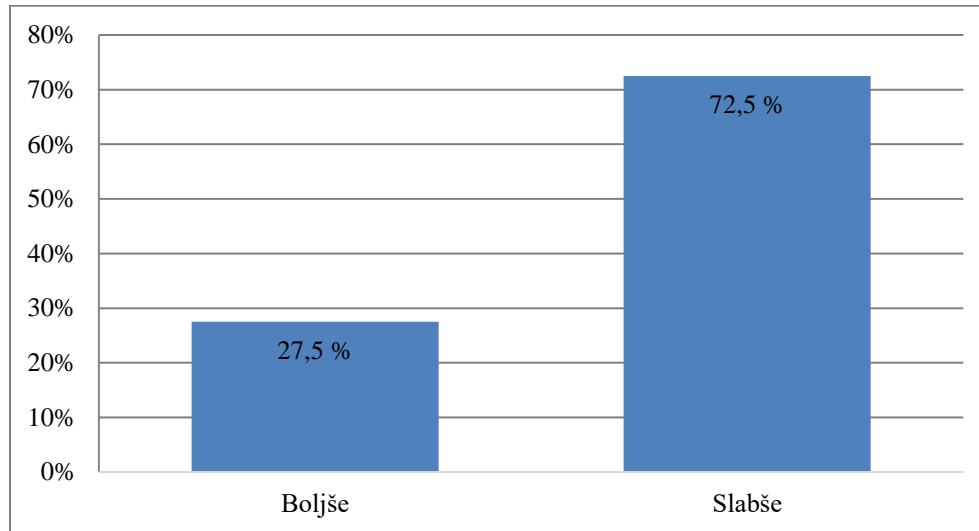
Graf 19: Ste zadovoljni z svojim življenjem v drugi državi?

Deseto vprašanje, ki sva ga zastavili intervjuvanim potomcem belokranjskih izseljencev je bilo: »Ste zadovoljni z svojim življenjem v drugi državi?«. Vseh 11 (100 %) intervjuvanih potomcev izseljenih Belokranjcev je zadovoljno z življenjem v novi državi. Spremenili bi odnos do ljudi z

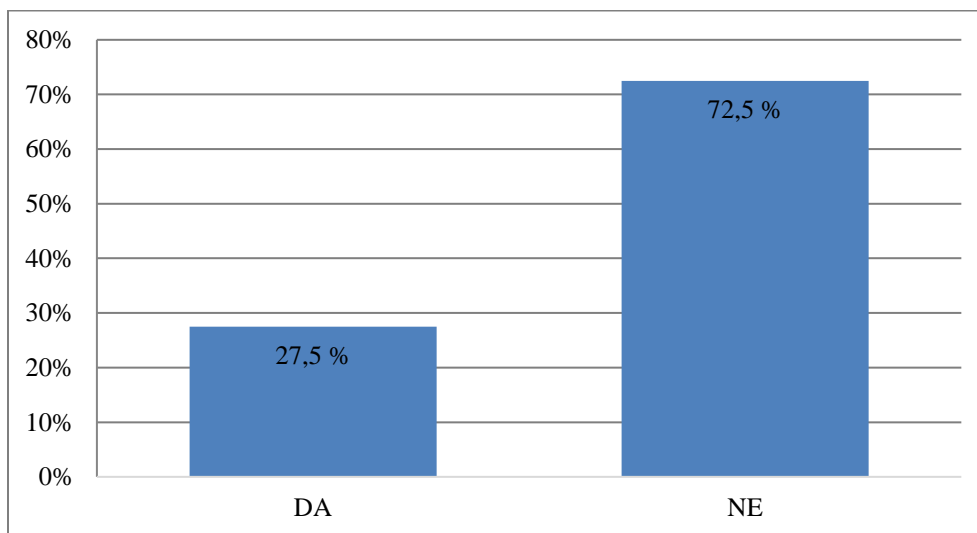
omejenimi sredstvi, radi bi manj revščine in brezdomstva, manj zaposlen način življenja, boljše medsebojne odnose ljudi, manj infrastrukture, boljše politiko in več občutka domačnosti.

Graf 20: Se vam zdi, da bi bilo vaše življenje boljše/slabše, če bi živeli v Sloveniji?

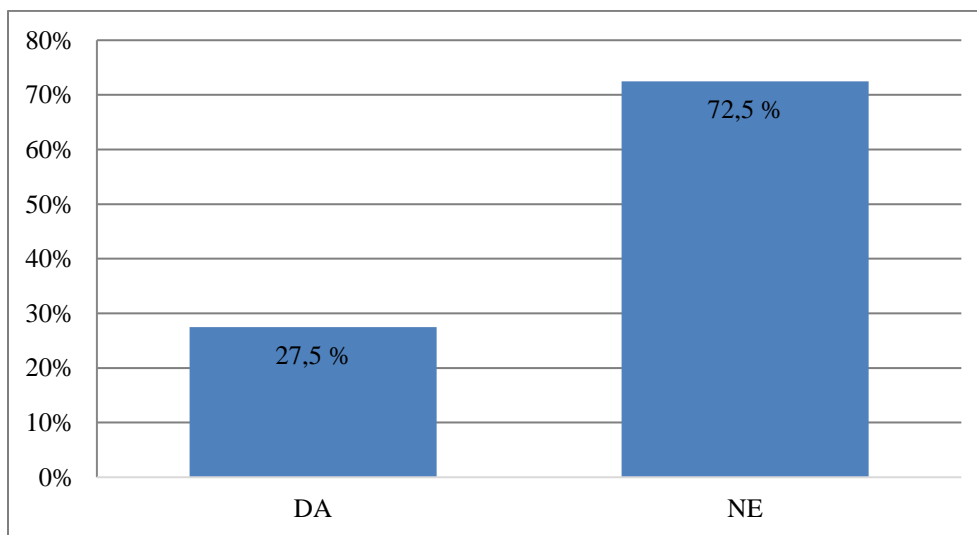
Najino 11. vprašanje se je glasilo: »**Se vam zdi, da bi bilo vaše življenje boljše/slabše, če bi živeli v Sloveniji?**«. 3 (27,5 %) potomci menijo, da bi bilo njihovo življenje, če bi živeli v Sloveniji boljše kot je zdaj, ker menijo, da je v Sloveniji univerzalna in bolj cenovno dostopna zdravstvena oskrba, mislijo, da bi imeli več prijateljev in prostega časa ter več bi bili lahko zunaj v naravi. Kar 8 (72,5 %) pa jih meni, da bili njihovo življenje v Sloveniji slabše kot sedaj, saj je v Sloveniji, po njihovem mnenju, slabo gospodarstvo in ekonomija, manj služb in slabe hiše ter infrastruktura.

Graf 21: Vam je bilo kdaj žal, da so se vaši predniki preselili v drugo državo?

12. vprašanje je bilo: »**Vam je bilo kdaj žal, da so se vaši predniki preselili v drugo državo?**«. 3 (27,5 %) intervjuvanim potomcem belokranjskih izseljencev je bilo že kdaj žal, da so se njihovi predniki preselili v drugo državo, 8 (72,5 %) pa ni bilo nikoli žal za to.

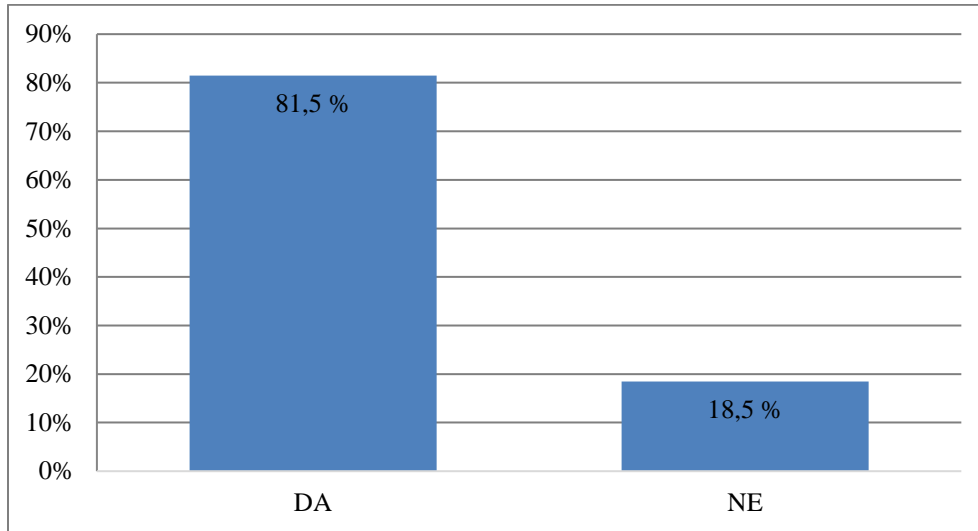
Graf 22: Ste vključeni v kakšno slovensko društvo, organizacijo?

13. vprašanje, ki sva jim ga zastavili je bilo: »**Ste vključeni v kakšno slovensko društvo, organizacijo?**«. Večina, kar 8 (72,5 %) potomcev belokranjskih izseljencev ni včlanjeno v nobeno slovensko društvo ali organizacijo kor razlog za to pa navajajo pomanjkanje časa, nezanimanje in preveliko oddaljenost društev. 3 (27,5 %) potomci pa so včlanjeni v slovenska društva oz.

organizacije in pravi, da jim je tam všeč. V društvih večinoma spoznavajo Slovenijo in njeno kulturo ter običaje ter se družijo med seboj.

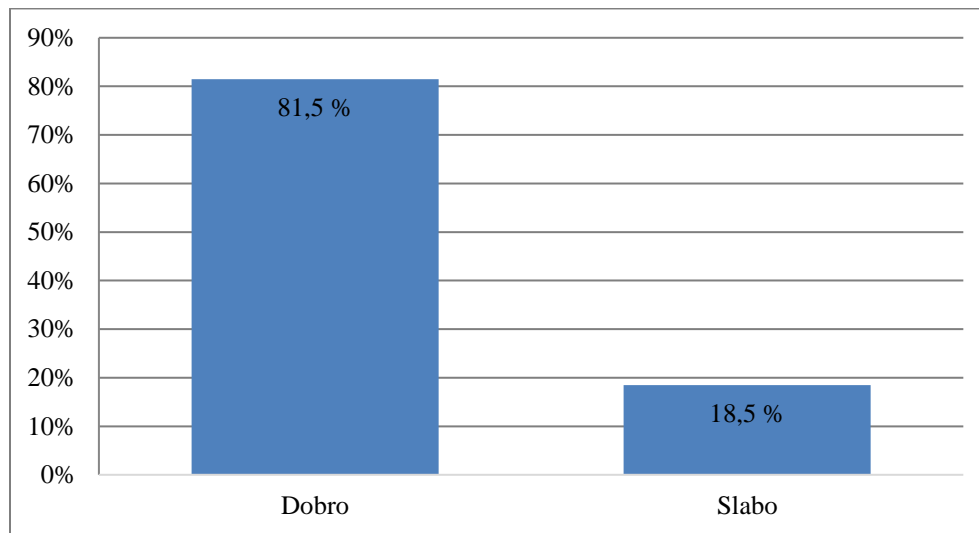
Graf 23: Ali imate z družino državljanstvo države, v kateri prebivate?

Na najino 14. vprašanje: »**Ali imate z družino državljanstvo države, v kateri prebivate?**«, je velika večina - 9 intervjuvancev (81,5 %) odgovorila, da pritrdilno. Prejeli pa so ga ob rojstvu. Precej manj - 2 (18,5 %) pa nimata državljanstva države, v kateri živita. Nekateri od njih si to želijo, nekateri pa ne.

Intervjuvane potomce belokranjskih izseljencev sva z 15. vprašanjem: »**Kako dobro govorite slovensko in kako ste se tega naučili oz. kdo vas je naučil?**« povprašali tudi, kako dobro znajo govoriti slovensko in kdo jih je to naučil. Velika večina, 6 (54 %) intervjuvanih potomcev sploh ne zna govoriti slovensko, 3 (27 %) dobro govorijo slovensko in 2 (18,5 %) znata zelo dobro govoriti slovensko. Na nadaljevanja vprašanja, ki se je glasilo »Kdo vas je naučil, če znate, govoriti slovensko« so odgovorili, da so se naučili ob pomoči staršev, sorodnikov in knjig ali pa tudi sami.

Graf 24: Kako so vam starši predstavili Slovenijo?

Najino zadnje, 16., vprašanje je bilo: »**Kako so vam starši predstavili Slovenijo?**«. Devetim (81,5 %) potomcem izseljencev so starši dobro in lepo predstavili Slovenijo, zato so bile tudi njihove prve predstave o Sloveniji pri večini dobre (pri 8 oz. pri 72,5 %) in le pri nekaterih slabe (pri 3 oz. pri 27,5 %). Pod dobre prve predstave so intervjuvanci navedli lepo naravo ni deželo Slovenije, dobro hrano in veliko živali, pod slabe pa so navedli slabo gospodarstvo in revščino v Sloveniji. Zdaj so pri večini intervjuvanih potomcev belokranjskih izseljencev predstave o Sloveniji dobre (pri 10 oz. 90,5 %), pod katere štejejo dobre ljudi, dobro hrano, lepo naravo in napredek v tehnologiji, ki ga je država doživela. Še vedno pa je 1 (9,5 %) intervjuvanec, ki ima slabo mnenje o Sloveniji, ker meni, da je v njej slaba možnost za uspeh.

5 RAZPRAVA

Na začetku raziskovanja sva si zastavili 5 hipotez. V tem poglavju raziskovalne naloge bova te hipoteze ovrgli oziroma potrdili. Povzeli bova svoja spoznanja tekom raziskovalnega dela in jih predstavili v nadaljevanju.

Najino prvo hipotezo: » Izseljenci oz. potomci izseljenih Belokranjcev se v Belo krajino ne vračajo z namenom, da bi si tukaj ustvarili družino in preostanek življenja preživeli v domačem kraju oziroma domačem kraju svojih staršev, ampak pridejo samo na dopust,« sva delno potrdili.

Iz najine raziskave sva ugotovili, da bi se kar 9 (90 %) intervjuvanih izseljencev mogoče še kdaj vrnilo v Slovenijo. Kot razloge zakaj bi se mogoče vrnil nazaj v Slovenijo, so mnogi med njimi navedli varnost, ki jo imamo v Sloveniji. Nekateri mislijo, da je življenje v Sloveniji še vedno lepo, samo pravi pogoji morajo biti. Nekateri bi se preselili nazaj v Slovenijo, če bi imeli za to pravi razlog kot na primer, ker Slovenijo enostavno obožujejo. Pri potomcih belokranjskih izseljencev so podobni rezultati. Večina, kar 8 (72,5 %) potomcev belokranjskih izseljencev je v preteklosti že razmišljala o morebitni preselitvi nazaj v Slovenijo, domovino svojih prednikov. K temu razmišljanju jih je napeljala lepa slovenska dežela in pokrajina številnih naravnih in kulturnih znamenitosti. Nekatero je zanimala tudi bližina narave in ohranitev družinskih stikov, spet drugi si želijo več prostega časa in prijateljev, tretjim pa preselitev v Slovenijo predstavlja velik življenjski izziv. Zanimajo jih tudi turistične posebnosti Slovenije, še posebej Bele krajine. O tem pa niso nikoli razmišljali preostali trije (27, 5 %) potomci belokranjskih izseljencev. K tako številčnemu odstotku tistih, ki si oziroma so se že kdaj želeli preseliti nazaj v Slovenijo, so zaslužni predvsem njihovi starši ali stari starši, ker so jim že kot otrokom v večini predstavljali Slovenijo v lepi luči, kot državo njihovega otroštva, radosti in lepih spominov. Nekateri starši in stari starši pa vseeno niso mogli izpustiti za njih pomembnega slabega družbenega blagostanja, ki je vladalo v Sloveniji v času, ko so se le ti izselili. Ti so jim Slovenijo predstavili kot gospodarsko nerazvito in revno državo, zato so bile tudi njihove prve predstave o Sloveniji bolj slabe kot dobre. Ampak velika večina slabo mislečih potomcev belokranjskih izseljencev, je svoje slabo prvotno mnenje o Sloveniji, spremenilo na boljše ob prvem stiku s Slovenijo. Tako, da zdaj pri njih prevladuje boljše mnenje o domovini njihovih prednikov, ki so ga poleg lepe narave, dobre hrane in bogate zgodovine države okrepili tudi dobri in prijazni ljudje ter napredek v tehnologiji, ki ga je država doživela v zadnjih dveh desetletjih. A kljub lepim podobam o Sloveniji, nobeden od intervjuvanih ne razmišlja o stalni preselitvi v Slovenijo, ampak le uživa na kratkih dopustovanjih v njej. Namreč kar 81, 5 % intervjuvanih potomcev belokranjski izseljencev je že obiskalo Slovenijo. Vsi intervjuvani belokranjski izseljenci pa so že večkrat obiskali Slovenijo, kar 80 % pa je Slovenijo obiskalo večkrat.

Predvsem zaradi slabih lastnosti Slovenije, pod katere intervjuvani potomci belokranjskih izseljencev, naštevajo slabo gospodarstvo in ekonomijo, manjše število delovnih mest ter slabe hiše ter infrastrukturo, številčnejšemu delu (72,5 %) potomcev belokranjskih izseljencev ni bilo nikoli žal, da so se njihovi predniki preselili v drugo državo. To podkrepljujejo tudi z dejstvom, da

bi bilo njihovo življenje, če bi živeli v Sloveniji slabše, kot je zdaj ravno zaradi prej navedenih razlogov. Zanimiva se nama je zdela tudi ugotovitev, da so prav vsi intervjuvani potomci belokranjskih izseljencev zadovoljni z življenjem v novi državi. Pod vprašanje, kaj bi spremenili v novi državi, so v veliki meri odgovarjali s tem, da bi spremenili odnos do ljudi z omejenimi sredstvi, zmanjšali bi število revnih in brezdomcev, izboljšali medsebojne odnose, ki vladajo med ljudmi ter vzpostavili več občutka domačnosti v državi, v kateri živijo. Pod dobre lastnosti svoje države pa intervjuvanci navajajo zelo dobro gospodarsko razvitost države in dobro možnost za uspeh. To je še eden od razlogov, zaradi katerih potomci belokranjskih izseljencev resno ne razmišljajo o preselitvi v Slovenijo. Prav tako se potomci belokranjskih izseljencev v večjem deležu (54,5%) bolj čutijo po narodnosti pripadniki prebivalcev države, v kateri živijo, kot pa Slovenci.

Najino drugo hipotezo: »Belokranjski izseljenci, ki so se iz Slovenije izselili predvsem zaradi ekonomskih razlogov, pri vključevanju v novo državo niso imeli večjih težav,« sva potrdili.

Ugotovili sva, da veliko belokranjskih izseljencev, ki sva jih intervjuvali, ni imelo večjih težav pri vključevanju v novo družbeno okolje. Takšnih je bilo kar 6 (60 %) intervjuvanih belokranjskih izseljencev. Pri 4 (40 %) belokranjskih intervjuvanih izseljencih pa so se pojavile nekatere težave. Eni so imeli težave pri pridobivanju in urejanju dokumentov (40 %), kot je na primer potrdilo o državljanstvu, spet drugi pa so imeli težave pri iskanju nove zaposlitve in nadaljevanjem izobraževanja (60 %).

Intervjuvani belokranjski izseljenci, ki so že poznali nekoga v svoji novi državi, so nama zaupali, da so imeli manjše težave pri vključevanju v novo okolje, kot bi jih imeli če v svoji novi državi ne bi poznali nikogar. Druga polovica (50 %) intervjuvanih belokranjskih izseljencev pa v novi državi ni poznala nikogar. Zaradi tega niso bili deležni tolikšne podpore, saj so bili njihovi bližnji, ki bi jim lahko pomagali, preveč oddaljeni od njih. Posledično so imeli pri prilagajanju na svoje novo okolje tudi številne težave.

Kljub temu, da so bili od svojih najbližjih zelo oddaljeni, so bili nekateri od intervjuvanih belokranjskih izseljencev deležni velike podpore s strani njihovih prijateljev in sorodnikov. Te so bili veseli, da gredo njihovi bližnji živeti v kraje, kjer je bolje, kot je bilo tedaj v Sloveniji in so se zaradi tega njihovega odhoda tudi zelo veselili, nekateri so se jim pri izselitvi tudi pridružili. Pri večini sorodnikov in prijateljev pa je bila reakcija na odhod njihovih bližnjih popolnoma drugačna. Te so bili nad odhodom intervjuvanih belokranjskih izseljencev izjemno razočarani in žalostni. Najhujše je ta odločitev prizadela starše intervjuvanih belokranjskih izseljencev, ki so se odločili poiskati srečo v novi državi.

Intervjuvani belokranjski izseljenci so se največkrat napotili v svetovno dobro razvite države, kot so države Severne in Zahodne Evrope in države Severne Amerike. Ko sva jih povprašali, kakšen je bil razlog za izbiro te države so navedli naslednje razloge: nekateri so svojo novo državo izbrali zaradi radovednosti in želje po raziskovanju te države, drugi so si državo izbrali zaradi njene bližine njihovi rodni državi – Sloveniji, večina pa je pod razlog zapisala dobro gospodarsko razvitost njihove nove države. V državi, katero so intervjuvani belokranjski izseljenci izbrali za

svojo novo domovino, je kar 8 (80%) le teh zadovoljno z življenjem v njej. Zadovoljni so predvsem s finančnim stanjem v državi, moti jih pa velika gostota prometa, ki je značilna za vse gospodarsko uspešne države, med njimi tudi nove domovine intervjuvanih belokranjskih izseljencev. Ostala 2 (20 %) intervjuvana belokranjska izseljenca, ki nista zadovoljna z življenjem v svoji novi državi pogršata dobro hrano, medsebojne odnose med ljudmi, bližino narave in kulturo, ki jih imamo v Sloveniji. Prav zaradi teh razlogov se še vedno kar 9 (90 %) intervjuvanih belokranjskih izseljencev še vedno čuti bolj Slovenca, kot pa prebivalca države, v kateri sedaj prebiva. Ostali intervjuvani belokranjski izseljenec pa ima drugačno mnenje. Večina od teh intervjuvanih belokranjskih izseljencev, ki se še vedno čutijo za Slovence, je ponosno na svoje slovenske korenine, zato tudi ohranja slovensko kulturo in jo prenaša na svoje potomce. Ugotovili sva, da kar 8 (80 %) intervjuvanih belokranjskih izseljencev svoje potomce uči slovenščino, kot jezik njihove domovine. To počnejo v želji, da bi se slovenska kultura v njihovi družini ohranila še skozi številne naslednje rodove. Ampak kljub temu, da so ponosni na svoje slovenske korenine, bi korak, da se izselijo iz Slovenije, ponovili še enkrat. To bi storilo kar 6 (60 %) intervjuvanih belokranjskih izseljencev.

Najino tretjo hipotezo: »Večina potomcev belokranjskih izseljencev delno govori slovensko,« sva ovrgli.

Velika večina, kar 6 (54 %) intervjuvanih potomcev belokranjskih izseljencev sploh ne zna govoriti slovensko, 3 (27 %) dobro govorijo slovensko in 2 (18,5 %) znata zelo dobro govoriti slovensko. Za tako velik odstotek tistih, ki sploh ne znajo govoriti slovensko, so krivi predvsem starši potomcev belokranjskih izseljencev, saj je veliko intervjuvanih potomcev belokranjskih izseljencev zapisalo, da niso odraščali ob učenju slovenskega jezika. Le pri nekaterih odgovorih sva opazili, da intervjuvanci niso izrazili želje do učenja slovenskega jezika.

Pri veliko intervjujih sva opazili pomanjkljivo poznavanje slovenščine in jih morali za nekatere potomce belokranjskih izseljencev tudi prevesti v angleščino, saj se slovenščine nikoli niso učili. To nama je dalo kar precej dodatnega dela in sva bili zato toliko bolj veseli, ko sva za povračilo najinega truda prejeli še veliko zanimivih zgodb potomcev belokranjskih izseljencev, čeprav le te niso bile v jeziku njihovih prednikov – slovenščini. Pri tistih, ki se zaradi staršev, ki niso prenašali svojega maternega jezika na potomce, niso naučili slovenskega jezika, se je velikokrat v življenju pokazala priložnost, ob kateri bi potrebovali ta jezik. Tako se niso mogli vpisati v slovenska društva in organizacije, kjer se, kot so zapisali intervjuvanci, v veliki meri govori le slovensko. Težava v nepoznavanju slovenščine pa se je pokazala tudi pri pogovorih s slovenskimi sorodniki in obiski Slovenije.

Tisti potomci belokranjskih Slovencev, ki znajo govoriti slovensko, pravijo, da jim je to v veliko pomoč v slovenskih društvih, organizacijah in seveda pri pogovorih s sorodniki in med obiski Slovenije. Večino potomcev belokranjskih izseljencev, ki sva jih intervjuvali, je slovenščino naučila njihova družina (starši, stari starši in ostali sorodniki), veliko pa so se naučili tudi sami ob pomoči knjig, tečajev in drugih pripomočkov. Tisti intervjuvani potomci belokranjskih izseljencev, ki znajo slovensko, bodo to z veseljem in ponosom prenašali tudi na svoje naslednje rodove.

Najino četrto hipotezo: »Belokranjski izseljenci in potomci belokranjskih izseljencev, se vključujejo v slovenska društva, kjer se družijo z drugimi Slovenci in Slovenkami,« sva ovrgli.

Ugotovili sva, da se intervjuvani belokranjski izseljenci več vključujejo v slovenska društva in organizacije kot intervjuvani potomci belokranjskih izseljencev. Kljub temu pa je odstotek intervjuvanih izseljencev, ki so včlanjeni v slovenska društva in organizacije zelo majhen.

Iz najinih ugotovitev sva razbrali, da so samo 4 (40 %) intervjuvani izseljenci člani slovenskih društev. 6 (60 %) intervjuvanih izseljencev pa ni včlanjenih v nobeno slovensko društvo. Intervjuvanci so nama kot vzroke za tako visok odstotek ne včlanjenih v slovenska društva in organizacije podali naslednje razloge: nezainteresiranost večine slovenskih izseljencev po povezovanju med seboj, zaradi česar številni kraji in tudi nekatere države sploh nimajo slovenskih društev oziroma organizacij. Države, ki pa imajo takšna društva v nekaterih svojih večjih mestih pa imajo za tovrstna društva v večini slabo poskrbljeno.

Posamezniki, ki imajo interes za povezovanje Slovencev v tujih državah med seboj, ampak niso včlanjeni v nobeno slovensko društvo ali organizacijo, se radi udeležijo posameznih slovenskih srečanj in predavanj, ki potekajo v njihovi državi oziroma v njihovi bližini. Ena izmed intervjuvanih belokranjskih izseljenk nama je zaupala, da je prejela povabilo od Društva v tujini izobraženih Slovencev VTIS. V vabilu je bila povabljen na srečanje in predavanje Mladih slovenskih znanstvenikov z naslovom Vtisi z Dunaja, ki je potekalo v Avstriji. Čeprav sicer ni članica nobenega slovenska društva ali organizacije, se je srečanja rada udeležila.

Poleg nje je tudi intervjuvanec iz Avstralije že od samega začetka član slovenskega Kluba Ivana Cankarja v Avstraliji. Zaupal nama je, da so prva srečanja tega društva potekala kar v privatnih hišah, kasneje pa so si člani tega društva kupili zemljišče, na katerem se sedaj srečuje čedalje več Slovencev. V tem primeru smo priča temu, kako je iz majhnih srečanj s prizadevanjem članov nastalo veliko slovensko društvo, ki ga člani radi obiskujejo.

Naslednji intervjuvanec nama je povedal, da je že kmalu po prihodu v svojo novo državo, včlanil v društvo Slovencev v Braziliji, čeprav se sam nekako ni najbolje poistovetil s to organizacijo, saj v njej prevladujejo predvsem starejši ljudje, ki se srečujejo le dvakrat letno. Z drugimi slovenskimi podjetnimi izseljenci je ustanovil tako imenovano Gospodarsko zbornico Slovenija – Brazilija, v katerem so srečanja pogostejša. Zaupal nama je tudi, da je tudi sam podpredsednik tega društva.

Z najinim raziskovanjem sva prišli do ugotovitve, da se potomci belokranjskih izseljencev veliko manj vključujejo v slovenska društva in organizacije kot pa sami izseljenci. Kot vzroke za to navajajo pomanjkanje časa, nezanimanje za druženje z drugimi izseljenimi Slovenci in njihovimi potomci, preveliko oddaljenost društev, pa tudi slabo poznavanje slovenske kulture in običajev ter slovenskega jezika, ki je v večini takšnih društev zelo pomemben in zaželen. Iz najinih intervjujev sva izvedeli, da se kar 8 (72,5 %) intervjuvanih potomcev belokranjskih izseljencev ni včlanilo v nobeno slovensko društvo ali organizacijo zaradi najmanj enega od zgoraj naštetih razlogov. Le trije (27,5 %) intervjuvani potomci belokranjskih izseljencev pa so včlanjeni v vsaj eno slovensko društvo oziroma organizacijo. Mnenja le teh o slovenskih društvih in organizacijah pa so zelo dobra, saj je njihovim članom med srečanja zelo prijetno.

Po pričevanjih intervjuvancev v društvih, poleg obilice zabave in medsebojnega druženja članov, uživajo tudi v spoznavanju Slovenije, njenih naravnih lepot ter njene bogate kulturne dediščine. Ker v društvih tako izseljeni Belokranjci, kot pa tudi njihovi potomci zelo uživajo, se bodo v ta društva radi vključevali tudi v prihodnje in tako še naprej ohranjali svoje slovenske korenine ter novim članom pripovedovali o lepotah njihove domovine Slovenije, še posebno Bele krajine. Ker je zdaj v društvih manj članov kot bi si želeli, upava, da bo ta številka v prihodnosti večja, saj je ohranjanje zapuščine naših prednikov za naju zelo pomembno in si želiva, da bi se glas o lepoti naše prečudovite majhne dežele Slovenije, in njene najlepše pokrajine – Bele krajine, razširil po celotnem svetu in da bi v prihodnje vsi vedeli, kakšne lepote premore naša domovina Slovenija.

Najino peto hipotezo: »Učencem se zdi, da se o temi izseljevanja pri pouku premalo pogovarjajo oz. učijo,« sva potrdili.

Iz analize ankete, ki so jo rešili učenci od 4. do 9. razreda OŠ Dragatuš sva razbrali, da je večina učencev (53 %), mnenja, da se o tej temi pri pouku ne pogovarjajo dovolj. Pod utemeljitev svojega odgovora so zapisali, da bi si želeli o tem govoriti več, saj se jim ta tema zdi pomembna in hkrati tudi zelo zanima. Le 47 % vseh anketirancev pa meni, da se pri pouku o tem dovolj pogovarjamo. Raziskali sva, da učenci naše šole poznajo zgolj osnovna dejstva o izseljevanju Slovencev. Kar 85 % anketiranih učencev ve, kaj pomeni beseda izseljenec. Skoraj vsi od teh znajo to besedo tudi pravilno razložiti. Anketirani učenci OŠ Dragatuš so v veliki meri pravilno našeli tudi države, v katere se belokranjski izseljenci največ izseljujejo.

Nezadostno učenje o tej temi pa nam kaže ugotovitev, da le 13 % anketirancev ve, približno koliko Slovencev se je že izselilo iz Slovenije. Kar 42 % anketiranih učencev meni, da se Belokranjci danes ne izseljujejo več veliko iz Bele krajine. Žal pa podatki drugače povedo. Zanimivo se nama je zdelo tudi dejstvo, da veliko (48 %) anketiranih učencev ne pozna nobenega izseljenca iz Bele krajine.

Najino šesto hipotezo: »Danes se iz Bele krajine še vedno izseljuje veliko prebivalstva.« sva potrdili.

To hipotezo lahko potrdiva z danes prisotno problematiko v Sloveniji, ki je še posebej izrazita v Beli krajini. Gre za tako imenovani problem »beg možganov«. To pomeni izseljevanje mladega, visoko izobraženega kadra prebivalstva, ki se izseljujejo v druge države zaradi večje možnosti zaposlitve ter posledično večjega dobička. Drugi vzroki za izseljevanje so tudi slabi pogoji za življenje in slab izobrazbeni sistem v Beli krajini. Vsekakor pa vzroki niso povezani samo s financami in zaposlitvijo, veliko Belokranjcev se iz Bele krajine izseli zaradi osebnih razlogov. To lahko potrdijo tudi številni intervjuvani izseljenci, ki so se po končanem študiju izselili iz Slovenije v iskanju boljših življenjskih možnosti. Tudi podatek, da kar 54 % anketiranih učencev razmišlja o tem, da bi se v prihodnosti izselili iz Slovenije, kaže na to da je problematika izseljevanja iz Bele krajine še kako prisotna in aktualna.

Da bi v prihodnje zmanjšali ali celo preprečili nastali problem moramo spodbujati investicije v človeški potencial in vzpostaviti primerne pogoje, ki bodo omogočali visoko izobraženim ljudem,

da si zgradijo kariero doma in s tem pripomorejo k povečanju oziroma ohranitvi prebivalstva v Sloveniji, še posebno v Beli krajini.

Tudi sami upava, da se v prihodnje ta problem zmanjša, saj to zelo negativno vpliva na razvoj najine regije in vpliva na izgubo njenih investicij. Ker želiva tudi sami po končanem študiju ostati v najini rodni Beli krajini, si želiva gospodarskega napredka v njej, saj sedaj nima ravno pestrega nabora zaposlitvenih dejavnosti, ki bi ustrezale željam in izobrazbi novega mladega izobraženega kadra. Le ta bi lahko v prihodnje skrbel za dobro in svetlo prihodnost Bele krajine. Upava tudi na tretjo razvojno os, ki bi, do sedaj zaostali in od ostalih delov Slovenije odmaknjeni Beli krajini, pomagala na poti do boljše gospodarske razvitosti in s tem boljše prihodnosti. Verjameva, da bi s tretjo razvojno osjo v Belo krajino prišle nove gospodarske in razvojne možnosti, ki bi mlade nagovorile, da si v Beli krajini, pokrajini svojega otroštva, ustvarijo svojo družino ter preostanek življenja preživijo v krogu najbližjih in ne na stotine kilometrov stran od svojih bližnjih.

6 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sva se s pomočjo kabinetne metode dela in terenskega dela dokopali do sledečih ugotovitev.

Ugotovili sva, da je problem izseljevanja iz Slovenije, natančneje iz Bele krajine, nastal že v preteklosti in še vedno traja. Sprva so se izseljevali večinoma moški, kasneje pa tudi ženske. Prvi obsežnejši val izseljencev je bil v 19. stoletju, le ta se je nadaljeval tudi v prvi polovici 20. stoletja. Tako so se skozi čas izseljevali Belokranjci, od krošnjarjev v 19. stoletju, pa vse do visoko izobraženega kadra, ki ga predstavlja mlado prebivalstvo, v sedanosti. V preteklosti so za svoj nov dom v večini izbrali države Severne Amerike, kot sta Kanada in ZDA, »dežela kjer se cedita med in mleko in kjer denar raste na drevesih«. V zadnjih desetletjih pa izseljenci rajši izberejo Avstralijo, Novo Zelandijo, razvite azijske države in države v bolj razvitih delih Evrope (na primer Nemčija, Francija, Velika Britanija...).

Prav tako pa sva s pomočjo analize intervjujev ugotovili, da se intervjuvani belokranjski izseljenci in njihovi potomci sicer radi vračajo v Belo krajino, ampak samo zgolj zaradi dopusta in obiska svojih sorodnikov. O stalni preselitvi nazaj v Belo krajino pa ne razmišljajo. Ugotovili sva tudi, da intervjuvani belokranjski izseljenci, ki so se iz Slovenije izselili predvsem zaradi ekonomskih razlogov, pri vključevanju v novo državo pa v večini niso imeli večjih težav. Zanimiva se nama je zdela ugotovitev, da se večina intervjuvanih belokranjskih izseljencev še vedno bolj čuti po narodnosti Slovence, kot pa državljana države, v katero se je preselil. Povsem drugače pa je pri intervjuvanih potomcih belokranjskih izseljencev, ki pa se bolj čutijo državljana države, v katero so se njihovi predniki preselili, kot pa Slovence. Intervjuvanci so nama zaupali, da so ponosni na slovenske korenine in da bodo slovensko kulturo prenašali tudi na svoje naslednje rodove. Žal pa sva ugotovili, da velika večina intervjuvanih potomcev belokranjskih izseljencev sploh ne zna govoriti slovensko. Polega tega jih tudi veliko ni včlanjenih v nobeno slovensko društvo ali organizacijo. Nekoliko višji odstotek včlanjenih v slovenske organizacije lahko najdemo pri intervjuvanih belokranjskih izseljencih.

Zanimalo naju je tudi, kaj o izseljevanju menijo in znajo učenci najine šole. V ta namen sva učencem od 4. do 9. razreda razdelili anketo o izseljevanju Belokranjcev in izseljevanju na splošno. Analiza ankete je pokazala, da učenci poznajo le splošne značilnosti izseljevanja iz Slovenije, ne poznajo pa veliko podrobnosti o današnji problematiki izseljevanja iz Bele krajine. Anketirani učenci imajo v večini napačne predstave o številčnosti izseljencev.

Bela krajina, tako nekoč, kot tudi danes velja za deželo izseljevanja. Danes je v njej zelo prisotna problematika, imenovana »beg možganov«, pri kateri se izseljujejo mladi z visoko izobrazbo. Ta problematika narašča zaradi slabih možnosti za zaposlitev, katere rešitev bi lahko prinesla tretja razvojna os, ki bi povezovala Belo krajino s preostalo Slovenijo in v Belo krajino prinesla nove možnosti za izboljšavo gospodarstva ter posledično večjo možnost za zaposlitev.

7 ZAHVALA

Na tem mestu se želiva iskreno zahvaliti vsem sodelujočim pri anketnem vprašalniku ter vsem intervjuvancem, ki so si vzeli čas ter vsem, ki so nama kakor koli pripomogli.

Posebna zahvala gre tudi najini mentorici Aniti Vrtin. Ter učiteljici Julijani Turnšek Heij, ki je lektorirala najine intervjuje v angleščini.

Za konec bi radi omenili še spodbudo najinih staršev, saj sva jim za to zelo hvaležni.

8 VIRI IN LITERATURA

Literatura:

1. Drnovšek, M., Pot Slovenskih izseljencev na tuje, Mladika, Ljubljana 1991.
2. Drnovšek, M., Usodna privlačnost Amerike: pričevanja izseljencev o prvih stikih z novim svetom, Ljubljana, 1998.
3. file:///C:/Users/Uporabnik/Downloads/Zmanjkali_URN_NBN_SI_DOC-DKACG4NH.pdf (Dostopno dne 12.12.2017.).
4. <https://radioprvi.rtv slo.si/2017/11/torkov-kviz-38/> (Dostopno dne 27.12.2017.).
5. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-BRARUXUG> (Dostopno dne: 15. 02. 2018.).
6. <https://www.kamra.si/en/digital-collections/item/o-izseljencih.html> (Dostopno dne 21.02.2018.).

Ustni viri:

1. Kuzma, Bogomir, ustni vir, 10. 02. 2018.
2. Obradović, Natalija, ustni vir, 28. 12. 2017.

Pisni viri:

1. Berkopec, Joe, pisni vir, 25. 01. 2018.
2. Fabjan, Rok, pisni vir, 19. 01. 2018.
3. Falcone, Tiffany, pisni vir, 31. 01. 2018.
4. Grašič, Alex, pisni vir, 15. 01. 2018.
5. Hulshof, Lane, Patty, pisni vir, 28. 01. 2018.
6. Kapele, Tatjana, pisni vir, 19. 01. 2018.
7. Ladika, Tino, pisni vir, 24. 01. 2018.
8. Loree, Danielle, pisni vir, 31. 01. 2018.

9. Matkovič, Mihael, pisni vir, 31. 01. 2018.
10. Mušič, Rok, pisni vir, 22. 01. 2018.
11. Obradovič, Gregor, pisni vir, 23. 01. 2018.
12. Obradović, Franziska, pisni vir, 23. 01. 2018.
13. Obradović, Mojca, pisni vir, 23. 01. 2018.
14. Rogina, Branko, pisni vir, 24. 01. 2018.
15. Satushek, Aileen, pisni vir, 26. 01. 2018.
16. Smith, Svetich, Barbara, pisni vir, 04. 02. 2018.
17. Steffans (Štefanc), Jani, pisni vir, 26. 01. 2018.
18. VLAŠIČ, R. Beg možganov. Belokranjec, 2017, letnik XX (številka 12), 10-12.
19. Weiss, Maja, pisni vir, 21. 01. 2018.

9 PRILOGE

Priloga 1

Anketa za učence OŠ Dragatuš

Sva mladi raziskovalki Nika Kuzma in Klara Markovič, učenki OŠ Komandanta Staneta Dragatuš. Izdelujeva raziskovalno nalogo z naslovom Problematika izseljevanja iz Bele Krajine. Prosim Vas, da nama pomagate pri raziskavi in odgovorite na dana vprašanja. Hvala za vaše sodelovanje in pomoč. Anketa je anonimna.

1. Obkroži kateri razred obiskuješ.

A	4. razred	Č	7. razred
B	5. razred	D	8. razred
C	6. razred	E	9. razred

2. Ali veš kaj pomeni beseda izseljenec? DA NE

Če si odgovoril da, napiši razlago besede izseljenec.

3. Koliko Slovencev je po tvojem mnenju izseljenih iz Slovenije? Obkroži.

A	150000	C	400000
B	350000	Č	500000

4. Navedi vsaj 3 države, v katere misliš, da se Slovenci v največji meri izseljujejo. Zakaj ravno v te 3 države?

5. Ali misliš, da se Belokranjci tudi danes veliko izseljujejo iz Slovenije? DA NE

Pojasni svoj odgovor. _____

6. Ali poznaš kakšnega Belokranjca oz. Belokranjko, ki se je izselil iz Slovenije?

DA NE

Če da, v katero državo se je izselil/-a? _____

7. Ali se ti zdi, da se o temi izseljenstva dovolj učite pri pouku? DA NE

Priloga 2

Vprašalnik za izseljene Belokranjce

Sva mladi raziskovalki Nika Kuzma in Klara Markovič, prihajava iz OŠ Komandanta Staneta Dragatuš. Izdelujeva raziskovalno nalogo z naslovom Problematika izseljevanja iz Bele krajine. Prosim Vas, da nama pomagate pri raziskavi in odgovorite na dana vprašanja. Hvala za vaše sodelovanje in pomoč.

1. Osebni podatki izseljenca:

a) Vaše ime in priimek: _____

b) Vaša starost:

- A do 15 let
- B od 16 do 24 let
- C od 25 do 69 let
- Č nad 70 let

c) Država bivanja: _____

d) Izobrazba: _____

e) Status:

- A Študent
- B Zaposlen
- C Brezposeln
- Č Upokojenec
- D Drugo: _____

2. Katerega leta ste se izselili iz Slovenije in kašni so bili vzroki za izselitev?

3. Zakaj ste izbrali ravno to državo, v kateri sedaj prebivate?

4. Kako ste Vi in vaši prijatelji, sorodniki sprejeli odločitev za izselitev iz Slovenije in priselitev v izbrano državo?

5. Kako je potekalo urejanje vseh potrebnih dokumentacij?

6. Ali ste koga že poznali v izbrani državi, preden ste se tja preselili?

7. Kako je potekalo vključevanje v novo družbeno okolje?

8. Kako se življenje v novi državi (domovini) razlikuje od tistega v Sloveniji?

9. Ali bi ta korak v življenju še enkrat ponovili, če da zakaj?

10. Kako se počutite v novi državi (domovini)?

11. Ali imate novo državljanstvo, če da kdaj ste ga pridobili?

12. Se po narodnosti čutite bolj Slovenca/-ko ali državljana države, v kateri živite?

13. Se vključujete v kakšno Slovensko društvo, organizacijo? Če se, napišite, kako ste izvedeli za to ter kaj vse počnete tam. Če niste, navedite razlog.

14. Ste zadovoljni z življenjem v novi državi? Zakaj?

15. Ali svoj materni jezik, torej Slovenščino, prenašate na svoje potomce?

DA NE

Zakaj? _____

16. Ali velikokrat obiščete svoj rodni kraj?

DA NE

17. Ali se bi mogoče, še kdaj vrnil oz. preselili nazaj v Slovenijo?

DA NE

Zakaj? _____

18. Drugo:

Priloga 3

Vprašalnik za potomce izseljenih Belokranjcev

Sva mladi raziskovalki Nika Kuzma in Klara Markovič in prihajava iz OŠ Komandanta Staneta Dragatuš. Izdelujeva raziskovalno nalogo z naslovom Problematika izseljevanja iz Bele Krajine. Prosim Vas, da nama pomagate pri raziskavi in odgovorite na dana vprašanja. Hvala za vaše sodelovanje in pomoč.

1. Osebni podatki izseljenca:

a) Vaše ime in priimek: _____

b) Vaša starost:

- A do 15 let
- B od 16 do 24 let
- C od 25 do 69 let
- Č nad 70 let

c) Država rojstva: _____

d) Država bivanja: _____

e) Izobrazba: _____

f) Status:

- A Študent
- B Zaposlen
- C Brezposeln
- Č Upokojenec
- D Drugo: _____

2. Kdo iz vaše družine ima slovenske korenine?

- A. Mama
- B. Oče
- C. Stari starši
- D. Oče in mama
- E. Drugo: _____

3. Zakaj se je vaša družina odločila za izselitev iz Slovenije?

4. Ste že kdaj obiskali Slovenijo?

- Če ste, napišite kolikokrat, kakšna se vam je zdela in ali vam je bilo v Sloveniji všeč ter zakaj vam je bilo všeč?

- Če niste, napišite, če to nameravate/želite oz. ne nameravate/ne želite storiti in zakaj?

5. Ste že kdaj pomislili, da bi se preselili nazaj v Slovenijo?

- Če ste, napišite zakaj?

6. Kako dobro poznate slovenske običaje, kulturo... in kako pomembni so za vas? Se kaj razlikujejo od običajev v državi, v kateri prebivate? Kateri so za vas bolj pomembni? Opišite.

7. Ali spremljate dogajanje v Sloveniji ter zakaj?

8. Imate v Sloveniji kakšne sorodnike? Če da, ali imate z njimi pogoste stike?

9. Se po narodnosti čutite bolj Slovenca/-ko ali državljana države, v kateri živite in zakaj?

10. Ste zadovoljni z svojim življenjem v drugi državi in zakaj? Bi kaj spremenili?

11. Se vam zdi, da bi bilo vaše življenje boljše/slabše, če bi živeli v Sloveniji? Razložite.

12. Vam je bilo kdaj žal, da so se vaši predniki preselili v drugo državo?

13. Ste vključeni v kakšno slovensko društvo, organizacijo?

- Če ste, napišite, kako se vam zdi, kaj tam počnete in če vam je všeč

- Če niste, napišite razlog za to

14. Ali imate z družino državljanstvo države, v kateri prebivate?

- Če imate, napišite, kako ste ga prejeli (ob rojstvu, ste morali opraviti kakšen izpit...)

- Če nimate, napišite, če si to želite

15. Kako dobro govorite slovensko in kako ste se tega naučili oz. kdo vas je naučil?

- A. Zelo dobro
- B. Dobro
- C. Slabo
- D. Ne znam govoriti slovensko

- Kdo Vas je naučil?

16. Kako so vam starši predstavili slovenijo in kake so bile vaše prve predstave o njej. So bile te dobre ali slabe? Kakšne so vaše predstave o njej zdaj? Opišite.

17. Drugo:
